

Regeringens proposition

1989/90: 134

om auktorisation av handelskamrar

Prop.
1989/90: 134

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 29 mars 1990.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Lena Hjelm-Wallén

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en lag om auktorisation av handelskamrar. Lagen är avsedd att ersätta kungörelsen (1916:599) angående auktoriserade handelskamrar. Förslaget bygger i allt väsentligt på rådande ordning.

Den föreslagna lagen upptar föreskrifter om auktorisation av handelskamrar. En handelskammare utses av en särskild handelskammarförening och har till syfte att inom en viss del av landet främja näringslivet och företräda dess intressen i förhållande till det allmänna. Beslut om auktorisation och om upphävande av auktorisation meddelas av regeringen.

Den föreslagna lagen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att uppdra åt auktoriserade handelskamrar att utfärda vissa dokument för handelsändamål. I fråga om intygsgivning för handelsändamål utövas tillsyn av den myndighet som regeringen bestämmer.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1990.

Förslag till lag om auktorisation av handelskamrar

Härigenom föreskrivs följande

Inledande bestämmelser

1 § En handelskammare kan få auktorisation genom beslut av regeringen enligt denna lag.

2 § Handelskammaren utses av en härför bildad förening av näringsidkare inom ett visst geografiskt verksamhetsområde (handelskammarförening). Kammaren har till ändamål att inom området främja handeln, industrin och det övriga näringslivet samt företräda dess intressen i förhållande till det allmänna.

Förutsättningar för auktorisation

3 § Efter ansökan av handelskammarföreningen skall handelskammaren auktoriseras, om den är lämplig för sitt ändamål och villkoren i 4–7 §§ är uppfyllda.

4 § För handelskammarföreningen och handelskammaren skall finnas ändamålsenliga stadgar.

5 § Handelskammaren skall bestå av lägst sexton ledamöter. Dessa skall ha lika rösträtt.

6 § Handelskammarföreningen skall ha ett lämpligt geografiskt verksamhetsområde. Detta får inte till någon del sammanfalla med verksamhetsområdet för någon annan förening med en auktoriserad handelskammare.

Vid auktorisation av en handelskammare kan regeringen besluta om ändring av verksamhetsområdet för någon annan handelskammarförening än den sökande.

7 § Varje näringsidkare inom handelskammarföreningens verksamhetsområde, som inte i sin näringsutövning har visat sig uppenbart olämplig, skall få vara medlem i handelskammarföreningen.

Fastställande av stadgar

8 § Om en handelskammare auktoriseras, skall de stadgar som gäller för handelskammarföreningen och handelskammaren därigenom anses vara fastställda. Ändring av stadgarna kräver för sin giltighet fastställelse av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer.

Vissa dokument för handelsändamål

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får uppdra åt auktoriserade handelskamrar att utfärda sådana certifikat och andra dokument för handelsändamål, som kan behövas på grund av internationella överenskommelser eller utländska föreskrifter om in- eller utförsel av varor.

10 § Om en sådan handling som anges i 9 § är avsedd att företes inför en svensk eller utländsk myndighet för att styrka förhållanden som uppgetts av sökanden, skall de uppgifter som behövs för handlingens utfärdande lämnas skriftligen på heder och samvete.

11 § I fråga om verksamhet som avses i 9 § och annan intygsgivning för handelsändamål står handelskammaren under tillsyn av den myndighet som regeringen bestämmer.

Årsberättelse

12 § Handelskammaren skall årligen före utgången av maj lämna en berättelse över föregående års verksamhet till den myndighet som regeringen bestämmer.

Upphävande av auktorisation

13 § Om en auktoriserad handelskammare inte längre uppfyller förutsättningarna för auktorisation, får regeringen upphäva auktorisationen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.
  2. Handelskamrar som meddelats auktorisation enligt äldre föreskrifter skall anses som auktoriserade enligt denna lag.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 mars 1990

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, S. Andersson, Göransson, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Johansson, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Wallström, Lööw, Persson, Molin, Sahlin, Larsson, Åsbrink

Föredragande: statsrådet Hjelm-Wallén

Proposition om auktorisation av handelskamrar

1 Inledning

Handelskammare finns i flertalet länder. I vissa länder är handelskamrarna statliga organ. I andra är de helt privata organisationer. Det finns olika mellanformer.

I Sverige är handelskamrarnas ställning offentligrättsligt reglerad genom kungörelsen (1916:599) angående auktoriserade handelskamrar (ändrad 1959:471). I det följande kallas denna handelskammarkungörelsen. I kungörelsen beskrivs en handelskammare som en sammanslutning mellan näringsidkare med ändamålet att främja samt inför statsmyndigheterna företräda handelns, industriens och sjöfartens intressen.

I sin övergripande uppgift att främja näringslivets intressen och inför det allmänna företräda dessa bedriver handelskamrarna en frivillig verksamhet på många olika områden. Därutöver har de uppgifter för det allmänna. Det åligger dem att avge yttranden eller tillhandahålla upplysningar i näringsfrågor som statsmyndigheterna hänskjuter till dem, liksom att fullgöra sådana funktioner som åläggs dem genom lag eller särskild föreskrift. Exempel på sådana funktioner är utfärdande av certifikat rörande ursprung, import eller reexport för vissa varor.

Auktorisation av en handelskammare sker genom att regeringen fastställer dess stadgar. Smärre ändringar av stadgarna kan sedan prövas och stadfästas av kommerskollegium, medan mer ingripande förändringar förutsätter regeringens prövning. De auktoriserade handelskamrarna skall årligen till kollegiet insända en till regeringen ställd berättelse över sin förvaltning och verksamhet.

Enligt 2§ förordningen (1988:570) med instruktion för kommerskollegium (ändrad senast 1989:916) är kollegiet särskilt ålagt att handlägga frågor om handelskamrar och andra sammanslutningar av näringsidkare inom kollegiets verksamhetsområde.

Handelskammarkungörelsen framstår i dag från främst författningsteknisk synpunkt som föråldrad. Det är också en brist att den för utrikeshan-

deln viktiga verksamheten med skilda sorters certifikat saknar närmare reglering. Mot denna bakgrund har en promemoria, Auktorisation av handelskamrar, sammanställts inom utrikesdepartementets handelsavdelning med bistånd från Svenska Handelskamarförbundet, Stockholms Handelskammare och kommerskollegiets näringsrättsliga byrå.

Promemorian, som är daterad den 10 juli 1989, innehåller ett förslag till lag om auktoriserade handelskamrar, som i allt väsentligt bygger på rådande förhållanden. Promemorians lagförslag bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna och en sammanställning över remissyttrandena bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

Regeringen beslöt den 15 februari 1990 att inhämta lagrådets yttrande över ett inom utrikesdepartementet på grundval av promemorian upprättat förslag till lag om auktorisation av handelskamrar, m. m. Förslaget bör fogas till protokollet som *bilaga 3*. Lagrådet har den 22 mars 1990 yttrat sig över förslaget. Yttrandet bör fogas till protokollet som *bilaga 4*.

Jag har godtagit lagrådets samtliga förslag till ändringar. Jag återkommer till lagrådets synpunkter i samband med mina överväganden (avsnitt 3) och i specialmotiveringen (avsnitt 5).

2 Allmänna utgångspunkter

2.1 Bakgrund

2.1.1 Handelskamarväsendets utveckling fram till 1916 års handelskammarkungörelse

Från olika håll inom näringslivet togs frågan om inrättande av handelskamrar i Sverige upp i början av 1880-talet. En framställning till Kungl. Maj:t om inrättande av industri- och handelskamrar hänsköts till en år 1883 tillsatt kommitté med uppgift att utreda kommerskollegiets verksamhet. År 1885 framlade kommittén ett betänkande angående inrättande av industri- och handelskamrar.

I betänkandet föreslog kommittén inrättandet av en representation för handelns och industrins intressen genom lagstiftning. Denna representation föreslogs få formen av en handelskammare i huvudsak för varje län. Kostnaderna borde enligt kommittén bestridas av allmänna medel.

Kollegiet ställde sig välvilligt till inrättandet av handelskamrar men ansåg att det borde ske under frivilliga former och att initiativet borde komma från näringslivet. Denna inställning ledde till att någon proposition inte förelades riksdagen. Inte heller kom någon handelskammare till stånd på frivillighetens väg under denna period.

Intresset för inrättandet av lokala organisationer för handeln och industrin fanns dock kvar. År 1902 lade Sveriges allmänna handelsförening fram ett förslag, som innebar inrättande av handelskamrar genom lagstift-

ning. Inte heller detta förslag ledde till någon åtgärd. Däremot togs på olika håll i landet vid denna tid initiativ till bildande av handelskamrar på frivillighetens väg.

Sveriges första handelskammare inrättades sålunda år 1902 i Stockholm. Därefter följde Borås år 1903, Luleå år 1904, Göteborg och Malmö år 1905, Jönköping och Örebro år 1906, Gävle år 1907, Visby år 1908, Karlstad år 1912 samt Norrköping och Sundsvall år 1913.

År 1906 höll de då etablerade handelskamrarna ett första gemensamt möte. Sådana möten hölls därefter regelbundet och vid handelskammarmötet år 1912 gjorde handelskamrarna en gemensam framställning till Kungl. Maj:t om statlig auktorisation av handelskamrarna.

Framställningen gick ut på att det statliga erkännande av handelskamrarna, som kommit till uttryck bl. a. genom deras anlåtande som remissinstanser, borde efterföljas av en direkt auktorisation, grundad på prövning av varje handelskammarens stadgar m. fl. förhållanden. Härvid hänvisades bl. a. till den ordning som förekom i andra länder, där handelskamrarna utgjorde helt frivilliga institutioner men med officiell auktorisation. En sådan auktorisation ansågs inte inkräkta på handelskamrarnas självbestämmanderätt. Däremot kunde en auktorisation vara till nytta för stärkande av handelskamrarnas ställning.

Som exempel på områden, där handelskamrarnas medverkan i samhällsarbetet kunde vara önskvärd, nämndes handelsundervisningens övervakande, beviljande av förmåner avseende tullrestitution, utseende av konkursförvaltare, upprättande av förslag till handelskunniga ledamöter i domstolar samt medlemmar i handelsråd, industriråd, järnvägsråd och vissa kommissioner. Därjämte borde handelskamrarna kunna göra uttalanden om handelsbruk, lämna intyg om varors ursprung, auktorisera revisorer etc.

I det av 1912 års handelskammarmöte framlagda förslaget till grundlinjer för handelskamrarnas verksamhet angavs: "Handelskammare är en på sammanslutning mellan näringsidkare grundad institution, som har till ändamål att främja handels, industrins och sjöfartens allmänna intressen, särskilt genom framställningar och utlåtanden till myndigheterna".

Den av handelskammarmötet gjorda framställningen överlämnades till en tidigare tillsatt kommitté, vars uppgift var att utreda kommerskollegiets verksamhet. Kommittén avgav ett betänkande år 1914. Det utmynnade bl. a. i ett förslag till kungörelse angående auktoriserade handelskamrar samt ett förslag om att statsunderstöd skulle utgå till dessa. Som förutsättning för auktorisation angavs i motiveringen, att handelskammaren ägde tillgång till kvalificerat sekretariat och hade betryggande ekonomi.

Med överlämnande av bl. a. kommittébetänkandet föreslog Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1916 års riksdag (prop. 1916:1 under nr. 33) riksdagen att såsom understöd till handelskamrarna i riket på extra stat anvisa ett anslag om 60.000 kr. Riksdagen beslöt på grundval av utförligt betänkande av statsutskottet och efter debatt att anvisa ett förslagsanslag om högst 36.000 kr, att utgå med 3.000 kr till var och en av de dåvarande handelskamrarna under de villkor som Kungl. Maj:t i överens-

stämmelse med av riksdagen angivna grunder kunde komma att fastställa (rskr. 1916:7).

Härefter utfärdade Kungl. Maj:t den 15 december 1916 kungörelsen angående auktoriserade handelskamrar. Auktorisation meddelades landets handelskamrar. Det årliga statsanslaget utgick till år 1932. Även kommunala anslag förekom.

2.1.2 Tiden efter 1916 års handelskammarkungörelse

Handelskammarorganisationen byggdes som framgått ovan upp i snabb takt och på 1920-talet täckte organisationen hela landet. Under de följande decennierna förblev denna organisation oförändrad.

Under 1970- och 1980-talen har dock en del justeringar skett av handelskamrarnas verksamhetsområden.

Handelskammaren i Borås slogs år 1973 ihop med handelskammaren i Göteborg. Året därpå överfördes Bohuslän och Dalsland från handelskammaren i Karlstad till handelskammaren i Göteborg. Den nya handelskammaren antog namnet Västsvenska Handelskammaren.

År 1974 skildes Västerbottens län från den tidigare med Norrbotten gemensamma handelskammaren med kansliort i Luleå. Som kansliort för den nya Västerbottens Handelskammare valdes Skellefteå.

År 1975 delades Smålands och Blekinge Handelskammare med säte i Jönköping upp på tre nya handelskamrar, en för Jönköpings län, en för Kronobergs län och Blekinge län och en för Kalmar län. Kansliorter för de nya handelskamrarna blev Jönköping, Växjö resp. Kalmar.

År 1988 slogs handelskamrarna i Kronobergs, Blekinge och Kalmar län ihop med Skånes Handelskammare, som då omfattade de båda Skånelän- en samt södra delen av Hallands län. Den nya handelskammaren antog namnet Sydsvenska Handelskammaren.

Samma år sammanfördes Gotlands Handelskammare med Handelskammaren för Östergötlands och Södermanlands län. Nytt namn för den sammanslagna handelskammaren blev Östsvenska Handelskammaren.

Uppsvenska Handelskammaren auktoriserades år 1989. Kammaren, vars verksamhetsområde är Uppsala län, har Uppsala som kansliort.

De auktoriserade handelskamrarna är sålunda tolv till antalet. En förteckning över dem bör fogas till protokollet i detta ärende såsom *bilaga 5*.

Parallellt med de nämnda förändringarna av de geografiska områdena för handelskamrarna har en uppbyggnad successivt skett av handelskamrarnas kansliresurser. Vid 1970-talets början var det sammanlagda antalet anställda vid landets handelskamrar ca 100. I dag är antalet det dubbla. Dessutom har flertalet handelskamrar byggt upp sin organisation inom sina resp. områden med avdelningskontor på olika platser utanför kansliorten. Sålunda finns i dag handelskamrarna representerade på 32 platser i landet.

Utvecklingen av handelskammarorganisationens administrativa resurser är förenat med ett ökat intresse för handelskamrarnas verksamhet inom näringslivet. Antalet medlemsföretag har under 1980-talet ökat från drygt 7 000 till nära 10 000.

Som framgått organiserades redan år 1906 gemensamma möten mellan landets handelskamrar. Dessa fick med åren allt fastare former. År 1939 bildades Handelskamrarnas nämnd med uppgift att mellan dessa möten handha gemensamma angelägenheter. Den ombildades år 1974 till Svenska Handelskammarförbundet.

Handelskammarförbundets uppgift är att svara för handelskamrarnas gemensamma angelägenheter. Sålunda yttrar sig förbundet i ett stort antal näringspolitiska och näringsrättsliga frågor som inte är specifika för en viss region eller del av landet. En viktig uppgift är också att svara för utbildning av handelskamrarnas personal och för de regelbundna möten som sker mellan representanter för landets handelskamrar. Genom förbundet organiseras också en stor del av de svenska handelskamrarnas internationella kontakter.

Förbundets kansli är lokaliserat till Stockholms Handelskammare. Förbundet är i första hand ett servicorgan för landets handelskamrar. De ärenden som avgörs i förbundets namn bereds av handläggare vid Stockholms Handelskammare eller någon av de övriga handelskamrarna.

Vid sidan av den handelskammarorganisation som här beskrivits finns i Sverige ett tiotal utländska handelskamrar, t. ex. Tysk-svenska handelskammaren i Stockholm. Sådana handelskamrar har i allmänhet till uppgift bl. a. att främja det andra landets export hit. På motsvarande sätt finns det också ett drygt dussintal svenska handelskamrar i utlandet. Dessa arbetar med frågor om såväl export som import. De samarbetar genom Utlandshandelskamrarnas förening. Den internationella handelskammaren ICC (se avsnitt 2.3.5) har en svensk s. k. nationalkommitté med lokaler hos Stockholms Handelskammare. Slutligen skall nämnas att det också förekommer något som kallas juniorhandelskammare, eller s. k. JC (Junior Chambers eller Jaycccs). Här är det emellertid fråga om en föreningsverksamhet för yngre personer som vill utveckla sig i ledarskap.

2.2 Nuvarande reglering

I handelskammarkungörelsen definieras handelskammare som en sammanslutning mellan näringsidkare, med ändamål att inom ett visst geografiskt område (handelskammarens distrikt) främja samt inför statsmyndigheterna företräda handels, industriens och sjöfartens allmänna intressen.

Förutsättningar för auktorisation är att handelskammaren har bildats av en för ändamålet särskilt inrättad förening eller annan sammanslutning huvudsakligen bestående av näringsidkare bosatta inom handelskammarens distrikt, att denna förenings stadgar har stadfästs, att handelskammarens ledamöter utses av nämnda förening eller sammanslutning, att handelskammarens ledamöter äger lika rösträtt samt att antalet ledamöter inte understiger 16. Handelskamrarnas distrikt skall vidare ha en lämplig omfattning. Handelskamrarna skall med hänsyn till ekonomiska och övriga förhållanden kunna antas ha förutsättningar att fylla sitt ändamål (2–3 §§).

Auktorisationen sker genom att handelskammarens stadgar stadfästs

(1 §). Till ansökan om auktorisation skall fogas handlingar som styrker att de formella kraven är uppfyllda. Ändringar av stadgar underställs kommerskollegium för prövning och stadfästelse. Vid genomgripande förändringar av handelskammarens organisation eller verksamhet prövar dock regeringen frågan (3 §).

Handelskamrarna fastställer själva arbetsordningar samt utfärdar instruktioner för sina tjänstemän liksom andra för verksamheten erforderliga föreskrifter (4 §).

Sedan auktorisation meddelats gäller att handelskamrarna skall yttra sig i frågor från statsmyndigheterna och tillhandahålla upplysningar. Vidare skall de fullgöra sådana funktioner som enligt lag eller annan föreskrift åläggs dem. Handelskamrarna får själva göra framställningar i näringsfrågor till statsmyndigheterna. Dessa bör i sin tur i förekommande fall bereda handelskamrarna tillfälle att inkomma med yttranden (5 §).

Auktoriserad handelskammare skall varje år till kommerskollegium insända en till regeringen ställd berättelse över handelskammarens förvaltning och verksamhet under det närmast föregående året (6 §).

Ändringen år 1959 innebär att 7 § angående statsbidrag har upphävts.

Handläggningen av ärenden rörande auktoriserade handelskamrar

Frågor rörande auktoriserade handelskamrar sorterade tidigare under handelsdepartementet. Vid 1983 års departementsindelning, då handelsdepartementet upphörde, fördes de till finansdepartementet, för att hösten 1988 övergå till civildepartementets ansvarsområde. Fr. o. m. år 1990 handläggs frågorna inom utrikesdepartementet.

Kungörelsen angående auktoriserade handelskamrar hör sålunda numera till utrikesdepartementets ansvarsområde, liksom de ärenden som enligt kungörelsen skall hänskjutas till regeringen. Kamrarnas årsberättelser har sedan år 1983 efter kommerskollegiets granskning överlämnats till handelsavdelningen inom utrikesdepartementet.

Regeringsärenden rörande auktorisation förekommer, som framgått av redogörelsen under 2.1.2, mycket sällan. På senare år har behandlats några ärenden rörande mera genomgripande förändringar. Under år 1989 har ett ärende rörande auktorisation av en nybildad handelskammare handlagts, varvid auktorisation meddelats.

Årsberättelserna från de auktoriserade handelskamrarna kräver inte någon mera ingående granskning inom kommerskollegiet. Sedan de av kollegiet överlämnats till utrikesdepartementet, delges de med berörda tjänstemän inom den av handelsavdelningens enheter som bl. a. svarar för ärenden om exportfrämjande åtgärder, tull- och ursprungsfrågor samt för kommerskollegiet. Därefter läggs berättelserna till handlingarna.

Verksamheten hos kommerskollegiet rörande handelskamrarna är även i övrigt begränsad. Sedan början av sjuttioalet har det förekommit ett drygt tjugotal ärenden. Flertalet av dessa har gällt smärre stadgeändringar. Några har gällt auktorisation. I sådana ärenden inhämtar regeringen kollegiets yttrande.

2.3.1 Organisation

Handelskamrarna är som framgått ovan en regionalt verksam branschövergripande sammanslutning inom näringslivet, som skapats för att tjäna som länk mellan näringslivet och staten.

I handelskammarkungörelsen ställs vissa krav på handelskamrarnas uppbyggnad. Dessa framgår av det föregående avsnittet 2.2.

Varje handelskammare utses av en s. k. handelskammarförening, en förening av näringsidkare, verksamma inom handelskammarens distrikt. Handelskammaren utgörs av ett antal personer ur eller med anknytning till näringslivet. Den kan bestå av ett hundratal personer. Minsta antalet är enligt handelskammarförordningen 16.

Handelskammaren torde från juridisk synpunkt närmast få betraktas som ett organ för handelskammarföreningen. Ofta, men inte alltid, är den styrelse för handelskammarföreningen. Stadgarna för landets handelskammarföreningar och handelskamrar är inte enhetligt utformade. Vanligen finns det gemensamma stadgar, men det förekommer också att handelskammaren har särskilda stadgar med regler utöver dem som finns i stadgarna för handelskammarföreningen. Handelskammaren kan ibland i sin tur inom sig utse utskott med särskilda uppgifter. Flera handelskamrar har särskilda arbetsutskott (verkställande utskott), som sammanträder regelbundet under ledning av handelskammarens ordförande. Sådana utskott liknar styrelser, som leder kansliets verksamhet.

Tidigare förekom beträffande de minsta handelskamrarna att uppgiften att sköta kanslifunktionerna uppdrogs åt t. ex. advokatbyråer. I dag har samtliga handelskamrar egna kanslier med fast anställd personal.

Eftersom syftet med handelskamrarnas verksamhet till stor del är att utgöra en länk mellan näringslivet och det allmänna, har chefstjänstemännen huvudsakligen rekryterats från offentlig verksamhet. De har till stor del juridisk och ekonomisk utbildning. En viktig grupp tjänstemän är de som utbildats och verkat inom tullverket.

2.3.2 Allmän verksamhet

Handelskamrarna bedriver en omfattande verksamhet som huvudsakligen angår näringslivet eller relationer mellan näringsidkare, och som inte primärt är någon uppgift för staten. I viss utsträckning kan även domstolar och myndigheter utnyttja denna verksamhet.

Handelskamrarna svarar bl. a. för medling i tvister mellan näringsidkare. Denna verksamhet är koncentrerad till Stockholms Handelskammare.

Sedan år 1922 avger vidare handelskamrarna uttalanden angående handelsbruk, dvs. sedvänja inom näringslivet. Också denna verksamhet utförs vid Stockholms Handelskammare, men den bedrivs i Svenska Handelskammarförbundets namn. För ändamålet finns en särskild nämnd, Svenska Handelskammarförbundets Responsanämnd. Nämnden gör, efter ingående utredning, uttalanden i handelsbruksfrågor på uppmaning av dom-

stolar, advokater eller enskilda. Stockholms Handelskammare har också en varumärkesnämnd som avger utlåtanden om inarbetning av varumärken eller näringskännetecken. I olika sammanhang begär svenska och utländska myndigheter och företag att handelskamrarna skall yttra sig över näringsidkarens redbarhet.

Handelskamrarna förordnar på begäran av allmänheten eller företag besiktningmän för varor. Därutöver utser eller nominerar de på uppmaning av myndigheter och organisationer representanter i ett flertal offentliga och enskilda organ. Många stiftelser och fonder har i sina stadgar angett att ledamöter och/eller revisorer skall utses genom handelskammare.

Handelskamrarna ser som en viktig uppgift att i egenskap av opartiska näringslivsorgan värna etiken inom näringslivet. Handelskamrarna har på åtskilliga områden svarat för godkännande eller auktorisation av företag som betjänar näringslivet eller allmänheten.

Handelskamrarna tar egna initiativ i frågor som berör näringslivet. Detta sker i form av uppvaktningar eller genom särskilda skrivelser. De bedriver också utrednings- och utbildningsverksamhet. Handelskamrarna informerar medlemsföretagen om nya lagar och andra bestämmelser. De har för detta ändamål egna tidningar och cirkulär.

2.3.3 Intygs- och certifieringsverksamhet

En tillbakablick visar att en av handelskammarväsendets främsta uppgifter genom tiderna varit att utfärda olika intyg och certifikat som behövs i den internationella handeln.

De intyg och certifikat som de auktoriserade handelskamrarna utfärdar är av skilda slag. Några utfärdas med stöd av författning eller särskilt beslut. Det handlar i dessa fall om handlingar som utfärdas enligt internationella överenskommelser. Denna verksamhet är delvis av sådan art att den kan sägas utgöra myndighetsutövning. Därutöver utfärdar handelskamrarna skilda intyg och certifikat på frivillig basis, dvs. utan något annat särskilt stöd än de av regeringen fastställda stadgarna. Enligt dessa skall handelskamrarna utfärda intyg angående varors ursprung och andra med näringslivet sammanhörande förhållanden.

Handelskamrarna kan vidare på begäran av företag certifiera kommersiella handlingar såsom handelsfakturor, rederi-, försäkringsbolags- och växtskyddsintyg och konossement. Sådan certifiering begärs vanligen därför att ett köpeavtal föreskriver att importlandets ambassad i Sverige skall visera handelsdokumenten. Innan sådan visering kan äga rum fordras då ofta en certifiering av handelskammare. Certifiering åsätts en handling med stämpel och underskrift av behörig handelskammartjänsteman.

I det följande redogörs närmare för handelskamrarnas verksamhet med skilda slag av intyg och certifikat.

Ursprungscertifikat

Med ursprungscertifikat avses ett intyg om en varas ursprungsland. Enligt artikel II punkt 2 i konventionen den 3 november 1923 (SÖ 1926:9) röran-

de förenkling av tullformaliteterna får ursprungsbevis utfärdas, förutom av myndigheter, även av andra organisationer. Dessa skall vara behöriga därtill och kunna erbjuda nödiga garantier samt vara för ändamålet på förhand godkända av vederbörande stater. Varje land lämnar en förteckning till Förenta Nationerna över de organisationer som är behöriga att utfärda ursprungsintyg.

I Sverige utfärdas ursprungsbevis av tullmyndigheterna och de auktoriserade handelskamrarna. Tullmyndigheterna utfärdar endast intyg om att en vara har ursprung i Sverige, medan handelskamrarna utfärdar intyg även beträffande varor med ursprung i annat land. Handelskammarens ursprungscertifikat används när importlandet behöver fastställa varans ursprung, t. ex. för administration av importlicenser. Det är huvudsakligen vid export till länder utanför EG/EFTA som det behövs ursprungscertifikat av handelskammare. För den preferensberättigade handeln mellan Sverige och EG/EFTA används andra slag av intyg och certifikat.

Vid fastställande av ursprung beaktas det som står i förordningen (1984:59) om varors ursprung (ändrad senast 1987:1175) samt generaltullstyrelsens kungörelse (TFS 1984:47) med föreskrifter om tillämpning av nämnda förordning.

Ursprungscertifikaten utgör den övervägande delen av de olika intyg som utfärdas av de auktoriserade handelskamrarna. Handelskammarförbundet har för ändamålet tagit fram ett blankettset bestående av en ansökan och ett certifikat. I ansökan försäkrar exportören att varorna är av ursprung som anges i certifikatet. För styrkande av uppgifterna skall till ansökan fogas försäljningsfaktura samt, om exportören ej själv tillverkat varan, även inköpsfaktura eller annan handling som utvisar var varan tillverkats.

ATA-carneter

Sverige har anslutit sig till en inom tullsamarbetsrådet (CCC, Customs Cooperation Council) i Bryssel den 6 dec 1961 antagen tullkonvention om ATA-carnet för tillfällig införsel av varor (SÖ 1964:8). Drygt fyrtio länder är anslutna till ATA-konventionen och godkänner ATA-carneter. En sådan carnet är en internationell tullhandling av betydelse vid temporär in- och utförsel av varor. ATA-carneter används t. ex. när varor ställs ut på utställning eller mässa, när inresande hantverkare eller servicepersonal medför yrkesutrustning eller när varuprover medförs för att förevisas för tilltänkta kunder. Handlingen är avsedd att företes inför andra länders tullmyndigheter.

Carneten innefattar bevis om en utfästelse från en garanterande sammanslutning att erlagga tull, ifall villkoren för beviljad temporär tullfrihet inte uppfylls. Regressvis kan importören slutligen avkrävas beloppet. Inom varje fördragsslutande part skall enligt ATA-konventionen utses en garanterande sammanslutning. I Sverige har regeringen godkänt Stockholms Handelskammare som garant för ATA-carneter.

Konventionen föreskriver också att fördragsslutande parts tullmyndighet skall godkänna utfärdande sammanslutningar. Härmed avses samman-

slutningar som godkänts att utfärda ATA-carneter inom den fördragsslutande partens område. I cirkulär (TFS 1964:94) har generaltullstyrelsen godkänt auktoriserade handelskamrar att utfärda ATA-carneter här i riket.

Kaffecertifikat

År 1983 undertecknades ett internationellt kaffeavtal i New York. Avtalet administreras och övervakas av en för ändamålet upprättad internationell kaffeorganisation. I enlighet med dennas regler och bestämmelserna i förordningen (1987:1142) om import och export av kaffe (ändrad senast 1989:697), utfärdas transit- och reexportcertifikat av de handelskamrar inom vilkas område företag idkar internationell handel med kaffe. Certifikaten används för att upprätthålla den reglerade handeln enligt det internationella kaffeavtalet. När bestämmelser om import- och exportbegränsning i enlighet med kaffeavtalet är i tillämpning, får kaffe inte föras in i eller ut ur Sverige utan giltigt certifikat. I vissa fall fordras även licens. Transitcertifikat används dels för kaffe som tulltaxeras i delposter, dels för kaffe från land som inte har anslutit sig till kaffeavtalet. Vid återutförelse av kaffe används reexportcertifikat.

Generaltullstyrelsen har i kungörelsen (TFS 1987:47) med föreskrifter om tillämpning av 1983 års kaffeavtal godkänt följande handelskamrar som certifikatsutfärdande organ: Stockholms Handelskammare, Västsvenska Handelskammaren i Göteborg, Sydsvenska Handelskammaren i Malmö, Handelskammaren för Gävleborgs, Kopparbergs och Uppsala län, Handelskammaren i Karlstad för Värmlands län, Handelskammaren för Örebro och Västmanlands län i Örebro och Handelskammaren i Jönköpings län.

Certifikaten utfärdas på Handelskammarförbundets blankettset enligt formulär fastställda av den Internationella Kaffeorganisationen.

Kakaocertifikat

På liknande sätt slöts i Genève år 1986 ett nytt internationellt kakaoavtal. För avtalets tillämpning finns en Internationell Kakaoorganisation. Med stöd av organisationens regler samt förordningen (1987:218) om import och export av kakao (ändrad senast 1987:1143) utfärdas reexport-, delnings- och importcertifikat. Huvudregeln säger att kakao inte får föras in i Sverige eller efter förtullning återutföras utan giltigt certifikat. Vad gäller import till Sverige från ett land som inte har anslutit sig till kakaoavtalet utfärdar en certifikatsmyndighet i Sverige importcertifikat. Vid återutförelse från Sverige av förtullad kakao utfärdas reexportcertifikat. Om sändning som täcks av ett enda giltigt certifikat uppdelas på flera mindre sändningar, kan med vissa undantag delningscertifikat utfärdas.

Generaltullstyrelsen har i kungörelsen (TFS 1987:12) med föreskrifter om import och export av kakao utsett vissa handelskamrar att utfärda kakaocertifikat. Kretsen av certifikatsutfärdare överensstämmer på något undantag när med vad som gäller i fråga om kaffecertifikat. Handelskammaren för Örebro och Västmanlands län i Örebro samt Handelskammaren

i Karlstad för Värmlands län kan inte utfärda kakaocertifikat. Sådant certifikat kan däremot utfärdas av Östsvenska Handelskammaren i Norrköping samt av Sydsvenska Handelskammarens Kalmarkontor.

Certifikaten utfärdas på Svenska Handelskammarförbundets blankettset enligt formulär fastställda av den internationella kakaooorganisationen.

Övriga certifikat och intyg

Bland sådana certifikat och intyg som utfärdas av auktoriserade handelskammare utan särskilt författningsstöd utgörs en särskild kategori av sådana dokument som kan krävas med hänsyn till författningsföreskrifter i andra länder. Dessa handlingar är sålunda normalt avsedda att företas inför myndigheter i länder med vilka Sverige har handelsförbindelser, och deras innehåll beror av kraven i det främmande landets föreskrifter, inte av svenska regler. I praktiken torde det främst röra sig om föreskrifter rörande kontroll av in- eller utförsel av varor. Exempel på handlingar av detta slag är s. k. internationella importcertifikat och leveransbekräftelsecertifikat, vilka sedan åtskilliga år utfärdats på begäran av svenska importföretag. Handelskammarförbundet har för ändamålet tagit fram blankettset bestående av ansökan och certifikat.

Importcertifikat kan behövas vid behandlingen i exportlandet av ansökan om utförseltillstånd. Certifikatet utfärdas endast om handelskammaren anser sig kunna gå i god för att det är fråga om en vederhäftig affärstransaktion.

Ett leveransbekräftelsecertifikat skall styrka att det gods, för vilket exportlandet lämnat utförseltillstånd, nått mottagaren här i landet och alltså lyder under svenska föreskrifter. Kontrollen bygger i det fallet på granskning av tullsedlar och andra handlingar. Den bör företas av personal med tullutbildning.

Bägge certifikatstyperna bygger på att importören på ansökningsformuläret lämnar uppgift om importör, exportör samt gods. Med sin underskrift bekräftar importören vissa förtryckta försäkringar. När det gäller ett importcertifikat går dessa väsentligen ut på att angivet gods skall föras till Sverige och inte reexporteras utan vederbörligt tillstånd. När det gäller ett leveransbekräftelsecertifikat försäkras bl. a. att varan importerats till Sverige.

Certifikaten utfärdas på en genomslagskopia av ansökningen. Ansökningsexemplarets försäkran är då ersatt av en intygstext. I importcertifikatet skall intyg lämnas bl. a. om innebörden av importörens försäkran. I leveranscertifikatet intygas att importören visat att godset levererats och lyder under svenska föreskrifter.

Eftersom utfärdandet av leveransbekräftelsecertifikat fordrar tullkunskaper, utfärdas dessa intyg endast av personal vid handelskamrarna i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Andra förekommande slag av intyg och certifikat kan t. ex. avse rena sakuppgifter eller uppgifter om rättsläget i vissa frågor. Det kan vara intyg om att en arbetsmarknadskonflikt pågår eller pågått under viss angiven tid. Sådana s. k. force-majeureintyg behövs i vissa fall för att ett exporte-

rande företag skall slippa erlægga skadestånd på grund av försenad leverans. Andra exempel är intyg om att ett företag är inregistrerat, vilket aktiekapital företaget har, att företaget inte är försatt i konkurs m. m. Intyg av dessa slag kan behövas exempelvis vid offentlig upphandling. Vidare förekommer intyg om att exportlicens eller annat exporttillstånd inte krävs vid export av en viss vara från Sverige. Här nämnda intyg utfärdas på handelskammarens brevpapper, undertecknas av behörig handelskammar-tjänsteman och åsätts handelskammarens stämpel.

Certifiering av handlingar

Certifieringar förekommer i följande fyra former.

Ursprungsstämpel anger att en vara har ursprung i ett visst land och används vanligen på handelsfakturer.

Tilltrostämpel anger att full tilltro torde kunna sättas till en viss under-tecknares försäkran och används t. ex. i samband med offertgivning.

Behörighetsstämpel anger att den som för ett företag eller en myndighet skrivit under något visst dokument, exempelvis ett växtskyddsintyg eller ett försäkringsbrev, är behörig att teckna företagets firma resp. att företrä-da myndigheten.

Viseringsintygande anger att en viss handling uppvisats och att en kopia av den förvaras på handelskammaren. Detta skall säkerställa att handling-en ej förvanskas genom ändring eller tillägg efter det att handelskammaren åsatt certifieringsstämpeln.

Gemensamma rutiner för intygs- och certifieringsverksamheten

Intyg och certifikat utfärdas av handelskammartjänstemän som utsetts därtill av resp. handelskammarchef. Vid varje årsskifte och vid varje förändring i kretsen av underskriftsbehöriga personer, skickar handelskammaren en fullständig namnlista med namnteckningsprov till de ambassader och konsulat som berörs.

Vid utfärdande av intyg och certifikat tillämpar samtliga handelskam-mare rutiner som fastställs av Svenska Handelskammarförbundet. Varje tjänsteman som handlägger intygsfrågor har ett personligt exemplar av en handbok, som fortlöpande hålls aktuell. Förbundet anordnar årligen ut-bildning i intygsfrågor för den personal som utfärdar intyg och certifikat.

För att ytterligare säkerställa en likformig standard i fråga om den nu behandlade verksamheten finns normgivande expertis centralt i Svenska Handelskammarförbundet samt särskilt sakkunniga vid handelskamrarna i Stockholm, Göteborg och Malmö.

2.3.4 Andra uppgifter

Utöver den verksamhet med skilda dokument för handelsändamål som särskilt anförtratts handelskamrarna, har de en rad ytterligare uppgifter för det allmänna. De används bl. a. i många fall som remissinstanser. Sålunda är handelskamrarna, vid sidan av Industriförbundet och Grossist-

förbundet Svensk Handel, viktiga remissinstanser för utrikeshandelsbyråerna inom kommerskollegium. Samtliga utrikeshandelsbyråer remitterar i större eller mindre omfattning ärenden till handelskamrarna eller Svenska Handelskammarförbundet. Ärenden som rör handels- och näringspolitik samt tullfrågor remitteras till handelskammarförbundet och Stockholms Handelskammare samt i viss utsträckning till Sydsvenska och Västsvenska handelskamrarna. I näringspolitiska frågor med regional anknytning inhämtas yttrande från handelskammaren i den berörda regionen.

När kollegiet anmodas yttra sig över utredningar och betänkanden inom det näringsrättsliga området remitteras dessa till Stockholms Handelskammare och Sydsvenska Handelskammaren. I ärenden som rör ansökan om att få tillverka krigsmateriel, vilka remitteras till kollegiet av krigsmaterielinspektionen, inhämtas yttrande från handelskammaren i den region där det ansökande företaget bedriver sin verksamhet.

Enligt 3 § förordningen (1973:221) om auktorisation och godkännande av revisorer (omtryckt 1976:825, ändrad senast 1988:1343) skall handelskammare höras över ansökan om auktorisation som revisor. Även i ärenden om upphävande av auktorisationen eller varning skall handelskammare höras. Det är då handelskammaren i den region där sökanden bor och utövar sin verksamhet som hörs. Innan auktorisation meddelas skeppsklarerare skall, enligt 3 § skeppsklarerarförordningen (1934:119, ändrad senast 1971:989), yttrande från handelskammare inhämtas. Detsamma gäller enligt 7 § återkallelse av sådan auktorisation. Slutligen kan omnämnas 5 § kungörelsen (1925:465) med särskilda bestämmelser om utförsel från riket av spritdrycker och vin (ändrad senast 1982:659). Tillstånd till viss utförsel meddelas för svenskt fartyg av generaltullstyrelsen efter hörande av handelskammare.

Handelskamrarna utser eller nominerar på uppmaning av myndigheter och organisationer representanter i åtskilliga offentliga och enskilda organ. Många stiftelser och fonder har i sina stadgar angivit att ledamöter och/eller revisorer skall utses genom handelskammare. Enligt 5 § lagen (1979:749) om Stockholms fondbörs (ändrad senast 1988:758) utses en ledamot av börsstyrelsen av Svenska Handelskammarförbundet. Likaså skall, enligt 4 § valutalagen (1939:350, ändrad senast 1988:1393), en ledamot av den nämnd som beräknar ersättning när regeringen förordnat om inlösen av utländska betalningsmedel m. m. utses av rikets handelskammare. I 10a § postverkets kungörelse (1966:120) angående postverkets ansvarighet för försändelser och medel (omtryckt 1984:799) stadgas att handelskammare utser opartisk värderingsman i vissa fall när skiljaktiga meningar uppstår om en skadas storlek.

Ytterligare uppgifter kan nämnas. Vid öppning av försändelser med anbud får, enligt 7 § upphandlingsförordningen (1986:366), en av handelskammaren utsedd person närvara, om det sker utan kostnad för statsverket. Handelskammare tilläggs även uppgifter i kungörelsen (1956:85) angående överenskommelse mellan Sverige och Frankrike om befrielse från omsättningsskatt vid utbetalning av royalty i vissa fall.

Det finns handelskamrar i praktiskt taget alla länder i världen. Totalt uppskattas antalet handelskamrar i världen till ca tiotusen. De utgör ett viktigt internationellt nätverk för kontakter mellan ländernas näringsliv. Den gemensamma nämnaren är den branschövergripande karaktären och uppgiften att främja utrikeshandel vad gäller såväl export som import.

Handelskamrarnas särställning markeras bl. a. genom att deras intyg accepteras globalt och att medlemskap i handelskammare i många länder är en förutsättning för att idka näring eller för att komma in fråga vid offentlig upphandling. Svenska företag som arbetar på fjärran marknader behöver ofta intyg om medlemskap i svensk handelskammare.

Handelskamrarna uppstod ursprungligen i Europa, där de utvecklades enligt två huvudlinjer, beroende på huruvida de bygger på obligatoriskt eller frivilligt medlemskap. Dessa bägge huvudtyper återfinns numera i hela världen utom i USA och statshandelsländerna.

Handelskamrarna i Europa

Handelskamrarna i Europa har alla någon form av auktorisation och är branschövergripande, representerande alla sektorer av näringslivet. I flertalet länder har de under 1900-talet fått beteckningen handels- och industrikammare. I Sverige har denna beteckning inte vunnit insteg annat än som beteckning för Svenska Handelskammarförbundet på andra språk. Den engelska benämningen är exempelvis The Association of Swedish Chambers of Commerce and Industry.

Handelskamrarna i Europa indelas, som förut nämnts, med avseende på medlemskapsreglerna i handelskamrar med frivilligt resp. obligatoriskt medlemskap.

Handelskamrar med obligatoriskt medlemskap finns bl. a. i Frankrike, Västtyskland, Italien, Spanien och Nederländerna.

Handelskamrar med frivilligt medlemskap finns förutom i Norden bl. a. i Belgien, Portugal, Storbritannien, Schweiz och Luxemburg.

Handelskamrar, vari medlemskap för samtliga företag och näringsidkare är föreskrivet i författning, finansieras vanligen genom en särskild post på företagets skattedebitering. Dessa handelskamrar kan ha mycket omfattande åligganden. Exempelvis handhar de franska handelskamrarna driften av landets hamnar och flygplatser medan de västtyska har hand om bl. a. yrkesskoleutbildningen och godkännandet av förare för transport av farligt gods. Vanligen ansvarar handelskammare med obligatoriskt medlemskap för landets handels- och bolagsregister. De större städernas handelskammare kan i dessa länder ha flera tusen anställda.

Även handelskamrar med frivilligt medlemskap har någon form av auktorisation eller motsvarande. Deras ställning och åligganden varierar från nära myndighetsställning som i Schweiz till mycket självständiga organisationer som i Storbritannien. Handelskamrar med frivilligt medlemskap finansieras dels genom medlemsavgifter, dels genom avgifter för olika uppgifter som ålagts handelskamrarna i författning, såsom utfärdande av intyg. Därutöver förekommer andra inkomstkällor.

Det finns inga synliga trender att handelskamrar övergår från det ena systemet till det andra. I EG-länder med obligatoriska handelskamrar har kamrarna fått en ny viktig uppgift, information till mindre och medelstora företag i syfte att stödja dem vid genomförandet av EG:s inre marknad.

Handelskamrarna i Norden bygger samtliga på frivilligt medlemskap. De uppvisar dock sinsemellan vissa skillnader. I Norge utgörs medlemmarna huvudsakligen av föreningar inom handel, industri och sjöfart och endast i mindre omfattning av direktanslutna företag. Finland och Island uppvisar de största likheterna med det svenska handelskamarväsendet. Finland har den modernaste regleringen av handelskamrar. Den reviderades så sent som år 1988.

De amerikanska handelskamrarna

De amerikanska handelskamrarna, som uppgår till ett antal av flera tusen, saknar de offentligrättsliga drag som kännetecknar de europeiska. De är privata organisationer med en i allt väsentligt lokal verksamhet. Deras uppgift är att representera det lokala näringslivet i frågor som detaljhandel och stadsplanering. Därutöver finns en federal handelskammare i huvudstaden – United States Chamber of Commerce – vars roll är att företräda det samlade näringslivet inför kongressen och regeringen. Den federala handelskammaren har för de mer betydande lokala handelskamrarna ett ackrediteringssystem, vilket syftar till en hög organisationsstandard.

Handelskamrarna i statshandelsländer

Handelskamrar i statshandelsländer har hittills varit en del av statsapparaten, där de huvudsakligen spelat en roll i utrikeshandelsfrågor. Exempelvis handhar Sovjetunionens Handels- och Industrikammare kvalitetsinspektion av exportvaror, registrering av utländska varumärken och arrangerandet av mässor och symposier. Genom de förändringsprocesser som pågår i flera statshandelsländer får handelskamrarna alltmer självständiga roller för att internationalisera företag.

Övriga länder

Länderna i Afrika, Asien och Latinamerika följer i sina handelskamarväsenden de system deras tidigare kolonialländer tillämpar. Sålunda har engelskpräglade länder det frivilliga systemet medan de fransk- och spanskpräglade samt arabländerna har handelskammare med obligatoriskt medlemskap.

Handelskamrarnas roll i utvecklingen av näringslivet har uppmärksamats av internationella biståndsorgan som ITC (International Trade Centre) och UNDP (United Nations Development Programme). Även de svenska handelskamrarna har deltagit i internationella biståndsprojekt, som syftar till att stärka handelskamrarnas ställning i utvecklingsländer.

Internationellt samarbete är av stor betydelse i det världsomspännande handelskamarväsendet. Globalt sker samarbetet genom den Internationella Handelskamarbyrån – International Bureau of Chambers of Commerce, IBCC – med säte i Paris. Det kanske tydligaste beviset på detta samarbete är systemet med ATA-carneter, där IBCC upprättat den internationella garantikedjan.

De svenska handelskamrarna är aktiva medlemmar i Internationella Handelskamarbyrån. Förutom riktlinjer för ATA-carneter diskuteras här bl. a. intygsutfärdande och tekniskt bistånd till utvecklingsländer.

I egenskap av medlemmar utan formell rösträtt deltar de svenska handelskamrarna i EG-ländernas handelskamarorganisation Eurochambres med säte i Bryssel. Eurochambres är remiss- och utredningsorgan till EG-kommissionen i frågor som rör näringslivet.

En viktig del av det internationella handelskamararbetet rör öst-väst-frågor. De svenska handelskamrarna är medlemmar i Östersjöhandelskammarkonferensen – The Baltic Chambers of Commerce Conference – där även Finland, Norge, Västtyskland, Östtyskland, Polen och Sovjetunionen deltar. I detta samarbete diskuteras bl. a. bilateral handel, transporter och kommunikationer samt miljövard.

Handelskamrarna i de nordiska länderna har utvecklat ett särskilt samarbete. Vid årligen återkommande konferenser behandlas gemensamma nordiska frågor, såsom handelshinder och civilrättslig lagstiftning, för att nå fram till gemensamma ståndpunkter i syfte att verka för harmonisering.

3 Överväganden

3.1 Behovet av en författningsreglering

Mitt förslag: Handelskammarkungörelsen ersätts av en lag med grundläggande föreskrifter om auktorisation av handelskamrar. I lagen tas de bemyndiganden in som behövs för att reglera handelskamrarnas verksamhet med intyg och certifikat för handelsändamål m. m.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: Tillstyrker promemorians förslag.

Skälen för mitt förslag: Som framgår av redogörelsen i det föregående för handelskamrarnas verksamhet (avsnitten 2.3.3–2.3.4), fullgör de auktoriserade handelskamrarna också här i landet ett flertal uppgifter som tillagts dem genom särskilda författningsföreskrifter eller beslut. Även därutöver fullgör de en rad uppgifter som är av betydelse för det allmänna. Inte minst på utrikeshandelns område har handelskamrarna viktiga funktioner att fylla. Det är angeläget att denna verksamhet kan bedrivas och utvecklas även i fortsättningen.

Handelskammarkungörelsen har endast ändrats vid ett tillfälle (1959:471). Kommerskollegiet fick då befogenhet att avgöra frågor om stadgeändringar av mindre ingripande betydelse. Vidare togs en föreskrift om statsunderstöd bort. I övrigt kvarstår kungörelsens innehåll från år 1916 oförändrat. Handelskammarkungörelsen framstår därför i dag som föråldrad.

Handelskamrarnas intygs- och certifieringsverksamhet har under senare år utvecklats på ett sådant sätt att det behövs en närmare reglering av denna verksamhet. En sådan reglering saknas i handelskammarkungörelsen. Där föreskrivs endast i 5 § att en auktoriserad handelskammare skall fullgöra sådana funktioner som åläggs den enligt lag eller särskild föreskrift.

En del av de dokument som handelskamrarna utfärdar för handelsändamål medför sådana av den svenska rättsordningen erkända rättsverkningar, att utfärdandet får anses utgöra myndighetsutövning. Detta utgör inte något hinder mot att sådana uppgifter liksom hittills anförtros åt auktoriserade handelskamrar, där så bedöms lämpligt. Eftersom handelskamrarna inte är statliga eller kommunala myndigheter, utan sådana enskilda organ som avses i 11 kap. 6 § tredje stycket regeringsformen, krävs dock numera i sådana fall att överlämnandet sker med stöd av lag.

3.2 Auktorisation

3.2.1 Allmänna synpunkter

Mitt förslag: Handelskamrarna skall även i fortsättningen kunna erhålla statlig auktorisation.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: Tillstyrker promemorians förslag. Svenska handelskammarförbundet och länsstyrelsen i Malmöhus län har tagit upp frågan om särskilt skydd för beteckningen handelskammare.

Skälen för mitt förslag: Auktorisation av yrkesutövare och verksamheter förekommer på åtskilliga områden.

Väsentliga likheter med delar av handelskamrarnas verksamhet uppvisar den verksamhet som bedrivs på olika orter i landet av notarius publicus. Notarius publicus är en offentlig institution vars verksamhet går ut på att man skall kunna erhålla ett officiellt bevis om olika förhållanden av faktisk och rättslig natur. Sådana bevis har ofta, i likhet med många av handelskamrarna utfärdade dokument, betydelse särskilt vid internationella mellanhavanden. Utseendet av notarius publicus kan ses som en form av auktorisation av sådan verksamhet. Verksamheten utövas av enskilda uppdragstagare. De grundläggande föreskrifterna finns i lagen (1981:1363) om notarius publicus (ändrad senast 1988:1357). Notarius publicus utses enligt bemyndigande i förordningen (1982:327) om notarius publicus av länsstyrelserna efter prövning av vederbörandes kvalifikationer och lämplighet.

En viss parallell står också att finna i de föreskrifter som fram till den 1 juli 1989 har gällt om auktorisation av provplatser enligt lagen (1985:1105) om obligatorisk kontroll genom teknisk provning m. m., och av mätplatser enligt lagen (1974:897) om riksmätplatser m. m. Auktorisationen innebar en prövning av att ifrågavarande organ hade för verksamheten erforderlig kompetent personal och utrustning. Sedan auktorisation meddelats skedde en fortlöpande kontroll av att kraven alltjämt var uppfyllda. Genom auktorisationsförfarandet skapades ett komplement till systemet med officiella s. k. riksprovplatser och riksmätplatser. På detta område är auktorisationen numera genom lagen (1989:164) om kontroll genom teknisk provning och om mätning ersatt av s. k. ackreditering, som dock är av likartad innebörd. Ackrediteringen sker efter internationellt godtagna riktlinjer och har till väsentligt syfte att uppnå förtroende utomlands för här i landet företagen provning och mätning och på grundval därav utfärdade bevis.

Även bestämmelserna rörande advokatväsendet kan nämnas här. Regleringen återfinns i 8 kap. rättegångsbalken, där de grundläggande bestämmelserna meddelas, samt i stadgarna för Sveriges advokatsamfund, vilka skall vara fastställda av regeringen. Rättegångsbalken och samfundets stadgar innehåller yrkesetiska regler om tystnadsplikt, opartiskhet m. m. Vissa tillsynsuppgifter ankommer på justitiekanslern, som kan påkalla åtgärd mot advokat.

Som ytterligare exempel på statliga auktorisationsformer kan vidare nämnas auktorisationen av bevakningsföretag enligt lagen (1974:191) om bevakningsföretag (ändrad senast 1989:148) och på ekonomins och handelns område auktorisationen av revisorer, för vilken tidigare handelskamrarna svarat. Regler i sistnämnda ämne finns i lagen (1975:86) med bemyndigande att meddela föreskrifter om auktorisation och godkännande av revisor samt förordningen (1973:221) om auktorisation och godkännande av revisorer (omtryckt 1976:825, ändrad senast 1988:1343).

Statlig auktorisation eller liknande behörighetsförklaringar har i allmänhet tillkommit i syfte att skapa garantier för att den enskilde skall få fullvärdig hjälp av kompetenta yrkesutövare, där t. ex. hans rättstrygghet eller hälsa står på spel, eller det funnits liknande starka skäl. Auktorisationen har därvid karaktären av en kompetensförklaring, kombinerad med en garanti om att den som auktoriserats följer vissa yrkesetiska och liknande regler till den enskildes skydd. Däri får också anses ligga ett krav på att det finns någon ordning etablerad för tillsyn och kontroll.

Flertalet handelskamrar i världen bedriver sin verksamhet med någon form av legal reglering som stöd. Med hänsyn till de uppgifter för det allmänna som de svenska handelskamrarna sedan gammalt fullgör, särskilt som utfärdare av olika intyg för den internationella handeln, bör de även fortsättningsvis kunna erhålla statlig auktorisation.

Svenska handelskammarförbundet har förordnat bestämmelser om krav på särskilt tillstånd för att använda beteckningen handelskammare m. m. Liknande synpunkter har framförts av länsstyrelsen i Malmöhus län. Enligt min uppfattning är emellertid inte något egentligt behov påvisat av en sådan reglering som den föreslagna. Visserligen används ordet handels-

kammare i några andra sammanhang (jfr. avsnittet 2.1) men risken för förväxling med auktoriserade handelskammare i dessas verksamhet för det allmänna får anses ringa. Jag vill emellertid i sammanhanget erinra om att den som gör sig skyldig till obehörig myndighetsutövning ådrar sig straffansvar enligt 17 kap. 15 § brottsbalken.

3.2.2 Förutsättningar för auktorisation

Mitt förslag: En grundläggande förutsättning för auktorisation skall vara att kammaren är lämplig för sitt ändamål, dvs. för att inom ett visst område av landet främja de övergripande näringsintressena och företräda dessa i förhållande till det allmänna. Kammaren skall bestå av lägst 16 ledamöter med lika rösträtt. Den skall utses av en särskild handelskammarförening, och det skall finnas ändamålsenliga stadgar för denna och kammaren. Föreningen skall i princip ta emot varje näringsidkare inom området som medlem.

Promemorians förslag: Överensstämmer i allt väsentligt med mitt.

Remissinstanserna: Tillstyrker promemorians förslag.

Skälen för mitt förslag: Nuvarande förutsättningar för auktorisation enligt handelskammarkungörelsen framgår av redogörelsen i avsnittet 2.2. Det grundläggande kravet bör även fortsättningsvis vara att handelskammaren är lämplig för sitt ändamål, att inom sin särskilda del av landet främja de övergripande näringsintressena och företräda dessa i förhållande till det allmänna. Däri torde ligga ett krav på att kammaren har en uppbyggnad och organisation som så långt möjligt skänker garantier för bred representativitet och samtidigt för oberoende i förhållande till sektoriella intressen.

Bestämda anspråk måste alltså liksom hittills ställas på den juridiska ramen kring handelskammaren. För närvarande krävs i formellt hänseende att handelskammaren skall ha bildats av en för ändamålet inrättad förening eller av annan förening bestående huvudsakligen av näringsidkare, bosatta inom handelskammarens distrikt, att handelskammarens ledamöter utses av föreningen, att ledamöterna har lika rösträtt och att deras antal inte understiger 16.

Dessa formella krav synes ändamålsenliga och torde i det väsentliga böra uppställas även fortsättningsvis. Samtliga nuvarande handelskamrar är grundade på särskilda s. k. handelskammarföreningar. Det framstår inte som motiverat att därjämte lämna utrymme för andra konstruktioner.

Med näringsidkare bör i detta sammanhang förstås varje fysisk eller juridisk person som yrkesmässigt driver verksamhet av ekonomisk art, dvs. detsamma som i konsumentköplagen (1973:877), marknadsföringslagen (1975:1418), konkurrenslagen (1982:729) m. fl. näringsrättsliga författningar. Att medlemmarna i en handelskammarförening huvudsakligen skall vara näringsidkare behöver naturligtvis inte utesluta att även t. ex. föreningar av näringsidkare kan vara medlemmar, något som nu inte är

ovanligt. Det kan för övrigt erinras om att en sammanslutning av näringsidkare i konkurrenslagen uttryckligen jämställs med näringsidkare.

Föreningens och kammarens ändamål måste framgå av stadgarna. I ändamålsparagrafen bör vara föreskrivet att föreningens syfte är att verka för näringslivets intressen inom ett visst distrikt eller verksamhetsområde, vilket bör vara bestämt avgränsat. Det ligger i sakens natur att områdena för skilda handelskammare inte till någon del bör sammanfalla.

Kravet på representativitet medför vidare att möjligheten till medlemskap i handelskammarföreningen i princip bör stå öppen för alla näringsidkare inom handelskammarens verksamhetsområde. Medlemskap bör sålunda inte kunna förvägras någon med mindre han ådagalagt uppenbar olämplighet. Det synes knappast finnas skäl att föreskriva några formella hinder för näringsidkare som är bosatta eller verksamma utanför området att vinna medlemskap. Nuvarande stadgar lämnar i allmänhet denna möjlighet öppen. Beslut varigenom någon vägrats inträde i eller uteslutits ur en handelskammarförening kan enligt vanliga föreningsrättsliga principer prövas av domstol i den för tvistemål gällande ordningen.

De nu nämnda kraven för auktorisation är av formell art och bör komma till tydligt stadgemässigt uttryck. Sedan väl auktorisation vunnits, bör ändringar i stadgarna underkastas fastställelse.

För att handelskammaren skall kunna anses lämplig för sitt syfte och anförtros uppgifter för det allmänna måste givetvis ytterligare förutsättningar vara uppfyllda, såsom att den har ett lämpligt verksamhetsområde, att detta område och däri företrädda branscher och företagsformer är på ett tillfredsställande sätt representerade i föreningen och handelskammaren samt att det finns tillgång till tillräckliga ekonomiska och personella resurser. Huruvida sådana förutsättningar är uppfyllda torde väsentligen få avgöras vid en allmän lämplighetsbedömning. Det torde i allmänhet också vara önskvärt att kammaren utser verkställande direktör eller annan sådan chefstjänsteman, som bär ansvar för dess löpande verksamhet. I den mån den nya regleringen påkallar några närmare föreskrifter i sådana hänseenden som dessa, får sådana bestämmelser meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Handelskammarväsendet är, såsom framgår av bakgrunden i avsnittet 2.1, historiskt framvuxet. Konstruktionen med handelskammaren som något på sitt sätt från handelskammarföreningen skilt, är speciell. I det remitterade förslaget hade, för att bättre klargöra förhållandet mellan kammaren och föreningen, den förra betecknats som ett organ för föreningen. *Lagrådet*, som ansett att det i och för sig hade kunnat anföras skäl för att bättre klargöra handelskammarens rättsliga ställning har funnit det mindre tilltalande att utan precisering på detta sätt lägga fast en viss föreningsrättslig konstruktion. Enligt lagrådets uppfattning om denna fråga är det bättre – och i vart fall fullt tillräckligt – att låta lagtexten utsäga endast att en handelskammare utses av en förening som är bildad för detta ändamål, har ett visst verksamhetsområde och kallas handelskammarförening. Vidare har lagrådet funnit det mest naturligt att knyta ändamålet med verksamheten till handelskammaren, inte till föreningen. För egen del anser jag liksom lagrådet att det sakliga reformbehovet är litet när det gäller handels-

kamrarnas rättsliga ställning. Som lagrådet framhållit, finns konstruktionen i dag, och den fungerar praktiskt. Jag ansluter mig sålunda till lagrådets synsätt, vilket för övrigt stämmer överens med promemorians, vilken inte i detta hänseende mött någon kritik från remissinstanserna. Jag anser att det finns goda skäl att räkna med att handelskammarsväsendet självt skall verka för en klarare och mer enhetlig ordning, vilket kan ske t. ex. genom att normalstadgar utarbetas.

3.2.3 Auktorisationsförfarandet m. m.

Mitt förslag: Regeringen beslutar liksom hittills om auktorisation av handelskamrar och om upphävande av auktorisation. Genom beslutet om auktorisation blir stadgarna fastställda. Ändring i stadgarna skall för sin giltighet kräva att den fastställs av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer.

Promemorians förslag: Överensstämmer i allt väsentligt med mitt. Reglerna om fastställelse av stadgeändringar hade dock en annan utformning i promemorian.

Remissinstanserna: Tillstyrker promemorians förslag.

Skälen för mitt förslag: Enligt handelskammarkungörelsen sker auktorisation av en handelskammare genom att regeringen beslutar att stadfästa dess stadgar. Även stadgarna för den eller de föreningar eller andra sammanslutningar som bildar handelskammaren och utser ledamöterna skall vara fastställda av regeringen. Frågor om mindre ingripande förändringar av fastställda stadgar kan prövas av kommerskollegiet.

Som förut anförts, kommer även fortsättningsvis de stadgar som gäller för handelskammarföreningen och handelskammaren att vara fastställda. Det är mest naturligt att reglerna om kammaren ingår i stadgarna för föreningen. Detta behöver dock inte vara föreskrivet. För närvarande förekommer det olika stadgemässiga konstruktioner. Det synes emellertid vara lämpligt att i framtiden skilja på frågan om auktorisation och frågor om fastställelse av stadgar eller av ändring i stadgar. Vid bedömandet av sistnämnda slags frågor måste visserligen alltid beaktas att stadgarna svarar mot bestämda krav. Auktorisationsfrågan inrymmer dock uppenbarligen ytterligare och mera vittgående överväganden.

Flera skäl talar för att frågor om auktorisation även framgent prövas av regeringen. Ett skäl är att detta torde stämma bäst med internationell praxis på området. En regeringsauktorisering ger vidare handelskammaren en på ett särskilt sätt erkänd ställning, som i åtskilliga länder är av stor vikt för förtroendet för den. Att fortsättningsvis anförtro beslut om auktorisation av handelskammare på en regering underställd myndighet skulle kunna ge till resultat att olika handelskammare internationellt sett uppfattas ha olika status. Ett ansvarstagande från regeringens sida i vissa hänseenden framstår också som motiverat från handelspolitiska synpunkter. Auktorisationsbeslut bör därför enligt min mening ankomma endast på regeringen.

Däremot kan det vara en lämplig ordning att ansökningar i auktorisationsärenden inges till en myndighet som regeringen utser, vilken har att bereda ärendet och med eget yttrande överlämna detta till regeringen. Det ligger närmast till hands att uppgiften får ankomma på kommerskollegiet, som är central förvaltningsmyndighet för rikets handel och enligt sin instruktion handlägger frågor om handelskamrar och andra sammanslutningar av näringsidkare inom sitt verksamhetsområde. Under beredningen torde bl. a. böra inhämtas yttranden från berörda lokala och regionala instanser samt handelskamrar, liksom från Svenska Handelskammarförbundet. Föreskrifter i sådana hänseenden kan emellertid meddelas av regeringen.

Ärenden om auktorisation kan antagas komma att bli mycket sällsynta med hänsyn till att den omstruktureringsperiod som sträckt sig över de två senaste decennierna på goda grunder kan antagas nu vara mer eller mindre avslutad. Ärenden angående stadgeändringar torde i så fall komma att vara mer vanligt förekommande. Sådana ärenden bör lämpligen fortsättningsvis kunna delegeras till en myndighet att handlägga. Frågan om överklagande av beslut om avslag kan regleras i förordning.

Lagrådet har förordat att frågan om fastställande av stadgeändringar regleras på det sättet, att en ändring för sin giltighet kräver fastställelse. Jag delar lagrådets uppfattning att en sådan föreskrift är att föredra framför den i promemorian föreslagna. Den i promemorian och remissen föreslagna utformningen kunde få till följd att ett beslut om stadgeändring kunde komma att utgöra grund för upphävande av auktorisationen, om inte ändringen blev fastställd.

3.3 Intygs- och certifieringsverksamhet

3.3.1 Särskilda bemyndiganden för verksamheten m. m.

Mitt förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får uppdra åt auktoriserade handelskammare att utfärda sådana certifikat och andra dokument för handelsändamål som kan behövas på grund av internationella överenskommelser eller utländska föreskrifter om in- eller utförsel av varor.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: Tillstyrker promemorians förslag. Svenska handelskammarförbundet har berört frågan om rätt för auktoriserade handelskamrar att ta ut avgifter för denna verksamhet.

Skälen för mitt förslag: En översikt över de olika slag av intyg och certifikat som för närvarande utfärdas av de svenska handelskamrarna har lämnats i det föregående (avsnittet 2.3.3). Någon särskild rättslig reglering behövs knappast beträffande hela denna verksamhet. Till stor del kan den liksom hittills bedrivas på frivillig bas och på de auktoriserade handels-

kamrarnas eget ansvar. I fråga om några slag av handlingar behövs det emellertid en fastare rättslig ram för verksamheten.

Som framgår av översikten förekommer i flera fall att handelskamrarna utfärdar dokument som grundar sig på internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till. Verksamheten med sådana dokument får bedömas vara en förvaltningsuppgift i regeringsformens mening, och uppgiften har anförtrotts handelskamrarna genom föreskrifter i författning eller särskilda beslut. Den omständigheten att handelskamrarna inte är myndigheter, utan enskilda organ, medför emellertid, som förut konstaterats, ett behov av lagstöd för överlämnande av förvaltningsuppgifter till dem i den mån uppgifterna innefattar myndighetsutövning. Så är fallet när den svenska rättsordningen tillskriver dokumenten särskilda rättsverknningar. Det erforderliga bemyndigandet bör finnas med i den nya regleringen.

En annan kategori där särskilda skäl talar för en närmare reglering utgörs av de handlingar som utfärdas för att tillgodose kraven i andra länders författningsföreskrifter beträffande kontroll av in- eller utförsel av varor. Från allmän synpunkt är verksamheten angelägen, eftersom den underlättar den svenska utrikeshandeln, bl. a. i fråga om importen till Sverige av en del avancerade industriprodukter. Liksom är fallet beträffande de förut berörda dokument som grundar sig på internationella överenskommelser finns det också här ett starkt intresse av att verksamheten håller en hög standard. De ifrågavarande certifikaten är avsedda att företas inför andra länders myndigheter och ligga till grund för deras handläggning. Det handlar inte i dessa fall om tillämpning av svenska rättsregler, och utfärdandet av handlingarna har i normalfallet inga särskilda rättsverknningar här i landet. Likafullt har verksamheten likheter med den nyss behandlade.

I fråga om de nu berörda bägge slagen av handlingar, sådana som behövs på grund av ingångna internationella överenskommelser eller med hänsyn till utländska föreskrifter om in- eller utförsel av varor, föreslås sålunda en lagföreskrift av innebörd att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får uppdra åt auktoriserade handelskamrar att utfärda handlingarna. Ett sådant bemyndigande bör i varje särskilt fall föregås av en prövning huruvida vederbörande handelskammare har de särskilda personella och andra resurser som krävs för att verksamheten skall hålla den standard som kan krävas. Den centrala myndighet som är bäst skickad att bedöma vad som kan krävas i sådana hänseenden torde vara generaltullstyrelsen. Det kan därför finnas skäl att, oavsett vad som kan komma att föreskrivas i fråga om tillsyn i övrigt beträffande handelskamrarna, lägga de härmed sammanhängande uppgifterna på styrelsen. I alla händelser bör styrelsens yttrande inhämtas i sådana frågor som här avses och vad som sammanhänger därmed.

Vissa närmare föreskrifter kan behöva meddelas i annan ordning. Det kan t. ex. gälla rutiner för verksamheten och skyldighet att meddela under rättelser om utfärdade certifikat, exempelvis till tullmyndighet för dess kontroll av varutrafiken.

Slutligen skall här beröras frågan om rätt för handelskamrarna att ta

betalt för verksamheten med intyg och certifikat. Svenska handelskammarförbundet har i sitt yttrande över promemorian förklarat sig förutsätta att förslagen inte skall behöva medföra någon ändring i den nuvarande ordning, enligt vilken handelskamrarna efter gemensamma överläggningar fastställer de avgifter som skall tas ut för olika tjänster som tillhandahålls. Min bedömning är att några lagföreskrifter i detta ämne inte krävs. Handelskamrarna bör liksom hittills kunna uppbära skälig betalning för den verksamhet det här är fråga om. Att detta sker efter enhetliga principer är inte någon nackdel. Frågan kan regleras genom regeringsföreskrifter, jämför prop. 1981/82: 63 s. 9 samt 12 § första stycket förordningen (1982:327) om notarius publicus.

3.3.2 Ansvar i vissa fall för oriktiga uppgifter i ansökan om certifikat.

Mitt förslag: Om ett certifikat eller annat dokument för handelsändamål är avsett att företes inför svensk eller utländsk myndighet för att styrka förhållanden som har uppgetts av den som söker dokumentet, skall de uppgifter som behövs för handlingens utfärdande lämnas skriftligen på heder och samvete.

Promemorianes förslag: Överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: Tillstyrker promemorianes förslag.

Skälen för mitt förslag: I fråga om en del certifikat, som kan behövas med hänsyn till utländska föreskrifter om utförelse av varor, krävs att den som vill importera en vara avger en förklaring om syftet med importen i samband med att han ansöker om certifikatet. En sådan deklaration kan gå ut på att varan inte skall föras till något annat land än det, för vilket exportlicens beviljas. Det är i många fall ett krav att de straffrättsliga följderna av oriktiga sådana förklaringar skall kunna anges i certifikatet.

I vad mån ett brott mot en sådan förklaring för närvarande skulle kunna beivras straffrättsligt, framstår som ovisst. Det är svårt att med säkerhet uttala att de ifrågavarande gärningarna generellt skulle vara åtkomliga för straffansvar enligt de närmast till hands liggande bestämmelserna i 15 kap. 11 § brottsbalken om ansvar för osant intygande resp. brukande av osann urkund.

I 15 kap. 10 § brottsbalken finns det emellertid ett allmänt straffstadgande för sådana fall där någon jämlikt lag eller annan författning avger en skriftlig utsaga under edlig förpliktelse eller på heder och samvete eller under annan dylik försäkran. Sådana utsagor har en form som medför att det vid straffansvar kan krävas att de är riktiga. Det uppsåtliga brottet kallas osann försäkran. Begås gärningen av grov oaktsamhet kallas brottet vårdslös försäkran. Eftersom de nu ifrågavarande försäkringarna inte grundar sig på någon svensk föreskrift om viss form, har emellertid inte detta straffstadgande hittills varit tillämpligt. I samband med att handelskamrarnas verksamhet med ifrågavarande slags certifikat regleras författningsmässigt, bör enligt min mening också ges en föreskrift av innebörd att

de uppgifter som behövs för handlingens utfärdande skall lämnas skriftligen på heder och samvete, när handlingen är avsedd att inför en myndighet styrka förhållanden som uppges av sökanden.

En föreskrift sådan som den nu föreslagna synes väl motiverad med hänsyn till den vikt andra länder tillmäter de ifrågavarande deklARATIONERNA och det starka svenska intresset av att stävja förfaranden som innebär att svenskt territorium används för att kringgå andra länders bestämmelser på detta område. Den skulle göra det möjligt för utfärdande handelskammare att i certifikatet med en lämplig formulering ange den straffrättsliga följden av att osanna uppgifter avges eller att sanningen förtigs i den till grund för certifikatet liggande ansökningen, vare sig det sker uppsåtligt eller av grov oaktsamhet. Det bör påpekas att en uppgift kan innefatta en utsaga om avsikten att handla på visst sätt. I de nu aktuella fallen kan en förklaring om syftet med importen utgöra en sådan uppgift. Jfr. rättsfallet NJA 1953 s.577.

Straffet för osann försäkran är böter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet är grovt, fängelse i högst två år. Straffskalan för vårdslös försäkran omfattar böter eller fängelse i högst sex månader.

3.4 Tillsyn m. m.

Mitt förslag: En auktoriserad handelskammare skall i fråga om all intygsgivning för handelsändamål stå under tillsyn av en myndighet som regeringen bestämmer. Den skall årligen avge en berättelse över sin verksamhet.

Promemorians förslag: Promemorian innehöll mera långtgående bestämmelser om tillsyn. I övrigt stämmer dess förslag i sak överens med mitt.

Remissinstanserna: Tillstyrker promemorians förslag.

Skälen för mitt förslag: I handelskammarkungörelsen saknas egentliga föreskrifter om tillsyn. Bl. a. skyldigheten att till kommerskollegiet inge till regeringen ställda förvaltnings- och verksamhetsberättelser ger dock vid handen att en tillsyn är avsedd. Den lagstiftning om auktoriserade handelskamrar som nu föreslås bör innehålla uttryckliga bestämmelser på denna punkt.

I promemorian har anförts att det ligger i ett auktorisationssystem natur att det finns en etablerad ordning för tillsyn och kontroll avseende den auktoriserade verksamheten. Frågan är hur omfattande en sådan tillsyn bör vara. Handelskamrarna är enskilda inrättningar, som bl. a. skall ta till vara näringslivets intressen gentemot det allmänna. Deras ändamål skall vidare enligt mina förslag vara att främja handeln, industrin och det övriga näringslivets intressen i förhållande till det allmänna. *Lagrådet* har med hänsyn härtill ansett att statens tillsyn över handelskamrarna har fått en alltför framträdande plats i det remitterade förslaget. Enligt lagrådet synes det från principiell synpunkt vara riktigast att tillsynen begränsas till

den förut berörda särskilda intygs- och certifieringsverksamheten. Dock har även lagrådet funnit att goda skäl kan anföras, också från handelskammarnas egna synpunkter, för att låta tillsynen omfatta all likartad verksamhet med handelsdokument. Den avvägning mellan intresset av en oberoende ställning för handelskammarna och behovet av tillsyn och kontroll, som lagrådet sålunda gjort, finner jag vara ändamålsenlig.

Det bör vara en uppgift för regeringen att meddela de närmare föreskrifter om tillsynen som kan behövas och att utse tillsynsmyndighet. Av skäl som anförts i det föregående avsnittet ligger det nära till hands att tillsynsuppgifter läggs på kommerskollegiet. Vissa särskilda befogenheter kan dock behöva anförtros åt någon annan myndighet under regeringen. Detta har behandlats i avsnittet om bemyndiganden för intygs- och certifieringsverksamheten.

Med skyldigheten att underkasta sig tillsyn bör det följa en skyldighet att lämna tillsynsmyndigheten de uppgifter som denna behöver. En särskild föreskrift därom behöver inte tas in i lagen. I sista hand kan det, som lagrådet framhållit, alltid bli fråga om auktorisationens upphävande.

I fråga om den nuvarande skyldigheten för auktoriserade handelskammrar att årligen avge berättelse över förvaltning och verksamhet under närmast föregående år saknas skäl att göra andra ändringar än att berättelsen skall riktas till den myndighet som regeringen bestämmer samt den av rent praktiska skäl motiverade, att handlingarna bör inges före utgången av maj månad i stället för som nu april.

3.5 Överklagande av handelskammares beslut m. m.

Min bedömning: Möjligheten att överklaga beslut av auktoriserade handelskammare kan regleras i en till lagen knuten förordning.

Promemorians förslag: Frågorna har inte behandlats i promemorian.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har tagit upp frågorna.

Skälen för min bedömning: Såvitt gäller möjligheten att överklaga beslut enligt den föreslagna nya lagen har i promemorian endast berörts sådana beslut varigenom tillsynsmyndighet avslagit en framställning om fastställelse av ändring i stadgar för en auktoriserad handelskammare eller handelskammarförening. Denna fråga är behandlad under avsnitt 3.2.3. Frågan om överklagande av beslut av auktoriserade handelskammare rörande utfärdande av certifikat har däremot inte behandlats och inte heller frågor om offentlighet för handlingar i sådana ärenden m. m. Jag vill därför avslutningsvis ta upp detta.

Mina förslag innebär att auktoriserade handelskammare kan få i uppdrag att utfärda dokument för handelsändamål när sådana dokument behövs på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller med hänsyn till utländska föreskrifter om in- eller utförelse av varor. När ett sådant uppdrag har lämnats en handelskammare

i fråga om något visst slag av dokument kan den situationen uppstå, att handelskammaren inte finner sig kunna på begäran utfärda dokumentet. Det kan ju hända att förutsättningarna härför inte är uppfyllda. Beroende bl. a. på vilka rättsliga verkningar utfärdandet medför och vilka andra möjligheter som står sökanden till buds, kan det vara lämpligt att denne har möjlighet att överklaga kammarens ställningstagande. Detta är något som får bedömas och regleras i varje särskilt fall, när uppgifter läggs på auktoriserade handelskammare. Detsamma gäller enligt min mening frågan hur överklagande skall ske. I allmänhet har förvaltningslagens (1986:223) regler ansetts böra gälla, när enskilda organ anförtros förvaltningsuppgifter (jfr prop. 1988/89:66 s. 16 ff.).

Vad så gäller frågan om det behövs några bestämmelser om handlingsoffentlighet och sekretess, något som möjligen kunde anses påkallat i fråga om samma slags ärenden hos handelskammare som nyss behandlats, gör jag följande bedömning.

Det rör sig i dessa fall genomgående om sådana uppgifter som angår den enskildes ekonomiska förhållanden och där insyn av utomstående, t. ex. någon konkurrerande näringsidkare, skulle kunna förorsaka skada. Om handlingarna i sådana fall skulle omfattas av tryckfrihetsförordningens bestämmelser om rätt att ta del av handlingar hos myndigheter blev det därför också nödvändigt med en särskild sekretessregel. Offentligheten skulle sålunda vara av ringa praktisk betydelse. På grund härav, och eftersom ärenden av nu berört slag utgör en förhållandevis mindre del av handelskammarens samlade verksamhet, framstår det som mindre lämpligt att införa några sådana bestämmelser. Denna bedömning är i linje med dem som tidigare gjorts i fråga om handlingsoffentlighet utanför myndighetsområdet (jämför prop. 1986/87:151, s. 146 ff.). Jag vill i sammanhanget också peka på de regler om tillsyn som jag i det föregående föreslagit. Dessa tillgodoser enligt min mening i tillräcklig grad kraven på insyn i verksamheten.

3.6 Lagteknisk lösning, ikraftträdande m. m.

Lagrådets i det föregående under avsnittet 3.4 behandlade förslag till ändring i fråga om reglerna för tillsyn, till vilket jag anslutit mig, bör i enlighet med vad *lagrådet* anfört återverka på lagens disposition efter de inledande paragraferna. Det blir mest naturligt att i lagtexten efter avsnittet om förutsättningar för auktorisation (3–7 §§) ta in paragrafen om fastställande av stadgar som 8 §, därefter ett avsnitt om certifieringsverksamheten med en paragraf om tillsynen (9–11 §§) samt avslutningsvis de två bestämmelserna om årsberättelse (12 §) och återkallelse av auktorisation (13 §).

Lagen om auktorisation av handelskamrar föreslås träda i kraft den 1 juli 1990. Vid lagens ikraftträdande bör kungörelsen (1916:599) angående auktoriserade handelskamrar upphävas. Upphävandet kan, som *lagrådet* har påpekat, beslutas av regeringen. De handelskammare som har meddelats auktorisation enligt de äldre föreskrifterna skall anses som auktoriserade enligt den nya lagen.

För närvarande är Uppsvenska handelskammaren, som auktoriserats år

1989, verksam inom Uppsala län, som nu hör till handelskammaren för Gävleborgs, Kopparbergs och Uppsala län. Beslut om stadgeändring, varigenom verksamhetsområdet för den sistnämnda handelskammaren ej längre skall omfatta Uppsala län, har fattats. Beslutet avses bekräftas vid ordinarie föreningsstämma, som är utsatt att äga rum före lagens ikraftträdande. Några särskilda övergångsbestämmelser, föranledda av det berörda förhållandet, är därför inte påkallade.

4 Lagförslag

Med anledning av vad jag har anfört i det föregående har inom utrikesdepartementet upprättats förslag till

lag om auktorisation av handelskamrar.

Förslaget har, som har framgått, granskats av lagrådet.

5 Specialmotivering

Förslaget till lag om auktorisation av handelskamrar

På inrådan av lagrådet har lagens rubrik kortats i förhållande till vad som föreslagits i det remitterade förslaget. Lagens disposition följer också lagrådets förslag (se avsnittet 3.6). Flertalet paragrafer har dessutom i enlighet med lagrådets synpunkter gjorts till föremål för redaktionella ändringar utöver de sakliga ändringar som särskilt berörs i det följande.

Inledande bestämmelser

1 § En handelskammare kan få auktorisation genom beslut av regeringen enligt denna lag.

Lagen innehåller regler om auktorisation av handelskammare, vilka ersätter dem i kungörelsen (1916:599) angående auktoriserade handelskammarer. Reglerna bygger i det väsentliga på rådande ordning.

Av paragrafen framgår att regeringen beslutar om auktorisation. Skälen härför har angetts i avsnittet 3.2.3. Enligt 13 § är det också regeringen som beslutar om upphävande av auktorisation. I motsats till 1916 års kungörelse skiljer lagen mellan beslut om auktorisation och beslut om fastställande av stadgar. Ett auktorisationsbeslut medför emellertid enligt 8 § att stadgarna anses fastställda. Ändring i stadgarna kräver enligt samma paragraf att den fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

2 § Handelskammaren utses av en härför bildad förening av näringsidkare inom ett visst geografiskt verksamhetsområde (handelskammarföre-

ning). Kammaren har till ändamål att inom området främja handeln, industrin och det övriga näringslivet samt företräda dess intressen i förhållande till det allmänna.

Av paragrafen, som utformats efter förslag av *lagrådet*, framgår att en handelskammare utses av en s. k. handelskammarförening, som bildats i detta syfte och att kammarens ändamål skall vara att inom en särskild del av landet, som också är föreningens verksamhetsområde, främja handeln, industrin och det övriga näringslivet samt företräda dess intressen i förhållande till det allmänna. Föreningens medlemmar skall vara näringsidkare. Med näringsidkare förstås varje fysisk eller juridisk person som yrkesmässigt driver verksamhet av ekonomisk art, dvs. detsamma som i konsumentköplagen (1973:877), marknadsföringslagen (1975:1418), konkurrenslagen (1982:729) m. fl. näringsrättsliga författningar. Även t. ex. föreningar av näringsidkare kan vara medlemmar.

Förutsättningar för auktorisation

3 § Efter ansökan av handelskammarföreningen skall handelskammaren auktoriseras, om den är lämplig för sitt ändamål och villkoren i 4–7 §§ är uppfyllda.

I denna och närmast följande fyra paragrafer, som alla utformats med beaktande av *lagrådets* synpunkter, anges förutsättningarna för beslut om auktorisation. För att ett sådant beslut skall meddelas, måste vissa villkor enligt 4–7 §§ och dessutom allmänna lämplighetskrav vara uppfyllda. I enlighet med *lagrådets* förslag hänför sig paragrafen till handelskammarens lämplighet och inte till handelskammarföreningens.

Kammaren skall befinnas lämplig för det i 2 § angivna ändamålet, och den skall, såsom framgår av 6 §, ha ett lämpligt verksamhetsområde.

För att handelskammaren skall kunna anses lämplig för sitt syfte och anförtrors uppgifter för det allmänna måste också andra förutsättningar vara uppfyllda, såsom att de inom verksamhetsområdet företrädda branscherna och företagsformerna blir på ett tillfredsställande sätt representerade i föreningen och handelskammaren samt att det finns tillräckliga ekonomiska och personella resurser. Huruvida sådana förutsättningar är uppfyllda torde väsentligen få avgöras vid en allmän lämplighetsbedömning. Det torde i regel också vara önskvärt att kammaren utser verkställande direktör eller annan sådan chefstjänsteman, som bär ansvar för den löpande verksamheten med sådana uppgifter som anförtrors kammaren. I den mån det behövs närmare föreskrifter i sådana hänseenden som dessa, kan de meddelas med stöd av 8 kap. 13 § regeringsformen.

4 § För handelskammarföreningen och handelskammaren skall finnas ändamålsenliga stadgar.

Eftersom handelskammaren enligt 2 § utses av handelskammarföreningen utgör stadgarna för denna också grunden för kammaren och dess verksamhet. Det förekommer i dag att handelskammarens verksamhet regleras ytterligare i särskilda stadgar. De formella krav som enligt de följande tre

paragraferna skall vara uppfyllda måste komma till uttryck i de stadgar som gäller för verksamheten. Stadgarna måste också ligga till grund för de lämplighetsbedömningar, på vilka auktorisationen vilar. Därför bör de stadgar som gäller för handelskammarföreningen och handelskammaren finnas vara ändamålsenliga. Av 8 § framgår att stadgarna sedan inte utan vidare kan ändras. Detta överensstämmer i sak med vad som gäller enligt handelskammarförordningen.

5 § Handelskammaren skall bestå av lägst sexton ledamöter. Dessa skall ha lika rösträtt.

Vad som föreskrivs i paragrafen stämmer överens med rådande ordning.

6 § Handelskammarföreningen skall ha ett lämpligt geografiskt verksamhetsområde. Detta får inte till någon del sammanfalla med verksamhetsområdet för någon annan förening med en auktoriserad handelskammare.

Vid auktorisation av en handelskammare kan regeringen besluta om ändring av verksamhetsområdet för någon annan handelskammarförening än den sökande.

I paragrafens *första stycke* anges först att handelskammarföreningen skall ha ett lämpligt geografiskt verksamhetsområde. Därmed avses såväl distriktets storlek som dess avgränsning. Av andra meningen framgår att ett visst geografiskt område inte kan höra till mer än en auktoriserad handelskammare. Önskar en handelskammare utvidga sitt distrikt eller önskar man etablera en ny handelskammare krävs det att stadgarna ändras för den handelskammare, vars område berörs.

I *andra stycket*, som tillkommit på förslag av *lagrådet*, ges regeringen befogenhet att i samband med auktorisation av en handelskammare vidta erforderliga ändringar av verksamhetsområden för andra handelskammarföreningar än den sökande. Denna befogenhet torde sällan behöva tas i anspråk, eftersom det normalt bör råda enighet mellan berörda föreningar, så att erforderliga stadgeändringar kommer till stånd på frivillig väg. Också sådana stadgeändringar kräver för sin giltighet fastställelse. Se vid 8 §.

7 § Varje näringsidkare inom handelskammarföreningens verksamhetsområde, som inte i sin näringsutövning har visat sig uppenbart olämplig, skall få vara medlem i handelskammarföreningen.

Det krav på representativitet som berörts vid 3 § medför att möjligheten till medlemskap i handelskammarföreningen i princip skall stå öppen för alla näringsidkare inom verksamhetsområdet. Medlemskap skall sålunda inte kunna förvägras någon med mindre han ådagalagt uppenbar olämplighet i sin näringsverksamhet. Det finns inte några formella hinder för näringsidkare som är bosatta eller verksamma utanför området att vara medlemmar.

Fastställande av stadgar

8 § Om en handelskammare auktoriseras, skall de stadgar som gäller för handelskammarföreningen och handelskammaren därigenom anses vara

fastställda. Ändring av stadgarna kräver för sin giltighet fastställelse av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer.

Prop. 1989/90: 134

Paragrafen med rubrik motsvarar lagrådsremissens och promemorians 12 §.

Som anförts vid 4 § ligger gällande stadgar till grund för beslutet om auktorisation. Denna paragraf har utformats efter förslag av *lagrådet*. Enligt paragrafens *första mening* skall beslutet om auktorisation medföra den verkan att stadgarna anses fastställda. Av *andra meningen* framgår att stadgeändringar för sin giltighet kräver att de fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Till frågor om stadgeändring hänförs inte sådana fall där auktoriserade handelskammare slås samman.

Vissa dokument för handelsändamål

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får uppdra åt auktoriserade handelskamrar att utfärda sådana certifikat och andra dokument för handelsändamål, som kan behövas på grund av internationella överenskommelser eller utländska föreskrifter om in- eller utförsel av varor.

Paragrafen med rubrik motsvarar lagrådsremissens och promemorians 13 §.

I fråga om denna paragraf, som i likhet med de bägge följande och den rubrik som föregår paragrafen, har utformats i enlighet med förslag av *lagrådet* hänvisas i första hand till avsnitt 3.3.1. Ett bemyndigande enligt paragrafen bör i varje särskilt fall föregås av en prövning huruvida vederbörande handelskammare har de särskilda personella och andra resurser som krävs för att verksamheten skall hålla erforderlig standard.

10 § Om en sådan handling som anges i 9 § är avsedd att företes inför en svensk eller utländsk myndighet för att styrka förhållanden som uppgetts av sökanden, skall de uppgifter som behövs för handlingens utfärdande lämnas skriftligen på heder och samvete.

I förevarande paragraf, som motsvarar lagrådsremissen och promemorians 14 §, föreskrivs att när en sådan handling som anges i 9 § är avsedd att företes inför en svensk eller utländsk myndighet för att styrka förhållanden som sökanden har uppgett, så skall de uppgifter som behövs för handlingens utfärdande lämnas skriftligen på heder och samvete. Denna form medför sanningsplikt.

I 15 kap. 10 § brottsbalken föreskrivs nämligen ansvar för osann resp. värdslös försäkran för den som lämnar osann uppgift eller förtiger sanningen i skriftlig utsaga som jämlikt lag eller annan författning avges under edlig förpliktelse eller på heder och samvete eller under annan dylik försäkran, om åtgärden innebär fara i bevishänseende. Det bör påpekas att en uppgift kan innefatta en utsaga om avsikten att handla på ett visst sätt (jfr rättsfallet NJA 1953 s. 577).

Straffet för osann försäkran är böter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet är grovt, fängelse i högst två år. Straffskalan för vårdslös försäkran omfattar böter eller fängelse i högst sex månader.

Föreskriften i paragrafen motiveras bl. a. av den vikt andra länder kan tillmäta de ifrågavarande deklARATIONERNA och det starka svenska intresset av att stävja förfaranden som innebär att svenskt territorium används för att kringgå andra länders bestämmelser på detta område. Konsekvenserna av sådana förfaranden kan vara till allvarlig skada för landets näringsliv. Det bör i sådana fall ej vara uteslutet med företagsbot enligt 36 kap. 7–10 §§ brottsbalken i fråga om brott som begåtts i utövningen av näringsverksamhet.

11 § I fråga om verksamhet som avses i 9 § och annan intygsgivning för handelsändamål står handelskammaren under tillsyn av den myndighet som regeringen bestämmer.

Denna paragraf, som närmast motsvarar lagrådsremissens och promemorians 9 och 12 §§, har utformats och erhållit sin placering i lagen efter förslag av *lagrådet*. I paragrafen finns en föreskrift om tillsyn över auktoriserade handelskamrar. Uttrycklig sådan föreskrift saknas i handelskammarkungörelsen, men skyldigheten att lämna förvaltnings- och verksamhetsberättelser visar att en tillsyn är avsedd. Tillsynen enligt denna paragraf omfattar all handelskamrarnas verksamhet med sådana dokument som avses i 9 § och annan intygsgivning för handelsändamål. Med skyldigheten att underkasta sig tillsyn följer även en skyldighet att lämna behövliga uppgifter. De närmare motiveringarna framgår av avsnittet 3.4.

Det ankommer på regeringen att utse tillsynsmyndighet. Förekommer det sådana allvarliga brister i fråga om organisation eller verksamhet att kammaren inte längre är lämplig kan auktorisationen enligt 8 § upphävas. Frågan om skyldighet att lämna årsberättelser regleras i 12 §. Närmare föreskrifter om tillsynen kan meddelas i förordning med stöd av 8 kap. 13 § regeringsformen.

Årsberättelse

12 § Handelskammaren skall årligen före utgången av maj lämna en berättelse över föregående års verksamhet till den myndighet som regeringen bestämmer.

Denna paragraf motsvarar lagrådsemissens och promemorians 10 §. Innehållet motsvarar vad som förut gällt med de ändringarna att berättelsen skall lämnas före utgången av maj månad i stället för som nu april och riktas till tillsynsmyndigheten. Redigeringen har skett i enlighet med synpunkter från *lagrådet*, som även har föreslagit rubriken.

Upphävande av auktorisation

13 § Om en auktoriserad handelskammare inte längre uppfyller förutsättningarna för auktorisation, får regeringen upphäva auktorisationen.

Bestämmelsen, som motsvarar lagrådsremissen och promemorians 8§, anger att beslut om auktorisation kan upphävas, om kraven inte längre är uppfyllda. Detta kan vara fallet om kammaren inte längre är lämplig eller om villkoren enligt 5 eller 6 § inte längre är uppfyllda.

Prop. 1989/90:134

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I avsnitt 3.5 har frågor om ikraftträdande m. m. behandlats.

6 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta förslaget till
lag om auktorisation av handelskamrar.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.

Inledande bestämmelser

1 § Regeringen får meddela beslut om auktorisation av handelskammare enligt denna lag.

2 § I denna lag avses med handelskammare en församling som har utsetts av en härför bildad förening av näringsidkare (handelskammarförening) för att inom en särskild del av landet främja handeln, industrin och det övriga näringslivet samt företräda dess gemensamma intressen i förhållande till det allmänna.

Förutsättningar för auktorisation

3 § Beslut om auktorisation av en handelskammare får meddelas om denna uppfyller vad som föreskrivs i 4 – 7 §§ och i övrigt bedöms vara lämplig för det i 2 § angivna ändamålet.

4 § För handelskammaren och handelskammarföreningen skall finnas stadgar. Dessa skall vara fastställda enligt 12 §.

5 § Handelskammaren skall bestå av lägst sexton ledamöter. Varje ledamot skall ha lika rösträtt i kammaren.

6 § Handelskammaren skall ha ett lämpligt verksamhetsområde. Området får inte till någon del sammanfalla med annan auktoriserad handelskammares verksamhetsområde.

7 § Varje näringsidkare inom handelskammarens verksamhetsområde, som inte i sin näringsutövning visat sig uppenbart olämplig härför, skall kunna vinna medlemskap i handelskammarföreningen.

Återkallelse av auktorisation

8 § Om en auktoriserad handelskammare inte längre uppfyller vad som krävs för auktorisation, skall regeringen återkalla denna.

Tillsynsmyndighet

9 § En auktoriserad handelskammare står under tillsyn av en myndighet som regeringen bestämmer (tillsynsmyndigheten).

10 § En auktoriserad handelskammare skall årligen före utgången av maj månad till tillsynsmyndigheten inge en berättelse över kammarens och handelskammarföreningens förvaltning och verksamhet under närmast föregående år.

11 § En auktoriserad handelskammare skall på begäran lämna tillsynsmyndigheten de uppgifter som behövs för tillsynen. Detsamma gäller handelskammarföreningen.

12 § Beslutar regeringen att auktorisera en handelskammare, skall kammarens och handelskammarföreningens stadgar därigenom anses vara fastställda.

Uppkommer därefter fråga om stadgeändring prövas frågan om fastställelse av tillsynsmyndigheten.

Vissa certifikat för handelsändamål

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får uppdra åt auktoriserade handelskamrar att på begäran av enskild utfärda sådana certifikat och andra dokument för handelsändamål, som kan erfordras på grund av internationella överenskommelser eller med hänsyn till andra länders föreskrifter om in- eller utförelse av varor.

14 § Om en sådan handling som anges i 13 § är avsedd att företes inför svensk eller utländsk myndighet för att styrka förhållanden som uppgetts av sökanden, skall denne lämna erforderliga försäkringar skriftligen på heder och samvete.

Överklagande

15 § Beslut varigenom tillsynsmyndigheten avslagit framställning om fastställande av ändring i stadgar för en auktoriserad handelskammare eller handelskammarförening får överklagas hos regeringen.

Bemyndiganden

16 § Närmare föreskrifter om auktorisation och tillsyn av handelskamrar, om sådana certifikat som avses i 13 § och om skyldighet att lämna uppgifter angående utfärdade certifikat får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Därvid får föreskrivas avgift för ansökningar.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1990.
2. Genom denna lag upphävs kungörelsen (1916:599) angående auktoriserade handelskamrar.
3. Handelskammare som meddelats auktorisation enligt äldre författning skall anses som auktoriserad enligt denna lag.

Efter remiss har yttranden över promemorian Auktorisation av handelskammare avgetts av länsstyrelsen i Stockholms län, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, länsstyrelsen i Malmöhus län, länsstyrelsen i Västerbottens län, kommerskollegiet, generaltullstyrelsen, näringsfrihetsombudsmannen (NO), riksrevisionsverket (RRV), försvarets materielverk, Svenska Handelskammarförbundet, Internationella Handelskammarens Svenska Nationalkommitté, Grossistförbundet Svensk Handel och Sveriges Industriförbund.

Handelskammaren i Karlstad för Värmlands län, Sveriges Exportråd samt Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet har förklarat sig avstå från att lämna synpunkter på promemorian. Samtliga de vid tidpunkten för remissen auktoriserade svenska handelskamrarna, vilka alla beretts tillfälle att yttra sig, ställer sig bakom Svenska Handelskammarförbundets yttrande.

De nu nämnda utgör de remissinstanser som erhållit promemorian för yttrande

1. Allmänna och sammanfattande synpunkter

Remissinstanserna redovisar allmänt en positiv inställning till promemorian som helhet och till de förslag som förs fram beträffande auktorisation av handelskamrar.

Länstyrelsen i Stockholms län har inget att erinra mot det presenterade förslaget. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län instämmer i de bedömningar som gjorts och tillstyrker förslaget. Även länsstyrelsen i Malmöhus län och länsstyrelsen i Västerbottens län tillstyrker förslaget.

Kommerskollegium delar promemorians bedömningar och tillstyrker förslaget, liksom generaltullstyrelsen. RRV har inga invändningar mot beskrivningen och motiveringen av behovet av en författningsreglering avseende de auktoriserade handelskamrarnas verksamhet. Promemorian föranledde endast ett mindre antal synpunkter från näringsfrihetsombudsmannens sida. I övrigt framfördes inga synpunkter från NO. Försvarets materielverk anser att förslaget i allt väsentligt bygger på rådande förhållanden och har intet att erinra mot förslaget.

Svenska handelskammarförbundet anser att det förslag till lag om auktoriserade handelskamrar, som redovisas i promemorian, väl fyller de krav som kan ställas. Lagen knyter på ett väl avvägt sätt de svenska handelskamrarnas verksamhet till den svenska staten och motsvarar därför de krav som i internationella sammanhang ställs på intyg och certifikat utfärdade av svenska handelskamrar. Förbundet tillstyrker således förslaget.

Internationella Handelskammarens Svenska Nationalkommitté har funnit att förslaget i stort sett innebär en kodifiering av vad som gäller i dag avseende de lokala handelskamrarnas verksamhet. Nationalkommittén tillstyrker därför förslaget.

Grossistförbundet Svensk Handel menar att det presenterade lagförslaget innebär en modernisering av existerande lagstiftning samt en anpassning som speglar handelskamrarnas nuvarande verksamhet. Förbundet har inget att erinra mot förslaget. Inte heller Sveriges Industriförbund har några invändningar mot förslagets genomförande.

2. Behovet av en författningsreglering

RRV har kunnat urskilja tre fristående argument för en författningsreglering, nämligen att handelskammarkungörelsen är föråldrad, att intygs- och certifieringsverksamheten är otillfredsställande reglerad i handelskammarkungörelsen samt att utfärdandet av en del dokument vid handelskamrarna för handelsändamål anses utgöra myndighetsutövning. Nämda argument förefaller enligt RRV vara tillräckliga skäl för att utarbeta en ny författning på området.

Länsstyrelsen i Stockholms län finner i likhet med vad som framförs i promemorian det vara riktigt att man i den nya regleringen tar med det bemyndigande som erfordras när verksamheten innefattar myndighetsutövning och att det är viktigt även när det gäller handlingar som skall utformas för att företes inför andra länders myndigheter och ligga till grund för deras handläggning. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län finner det tillfredsställande mot bakgrund av bestämmelserna i 11 kap § 6 regeringsformen att verksamheten kommer att regleras i lag.

Svenska handelskammarförbundet noterar att de svenska handelskamrarna utgör en länk i den internationella kedjan av handelskamrar. De svenska handelskamrarna är därför i sin verksamhet beroende av en legal bas som inte väsentligt avviker från vad som gäller för handelskamrar i jämförbara länder. Auktorisationen utgör därvid en viktig faktor.

Internationella Handelskammarens Svenska Nationalkommitté tillstyrker förslaget och har funnit att detta i stort sett innebär en kodifiering av vad som gäller idag avseende de lokala handelskamrarnas verksamhet.

3. Auktorisation

Enligt NO:s uppfattning får det med hänsyn särskilt till användbarheten i internationella sammanhang av olika typer av intyg från handelskammare anses vara av värde att deras verksamhet står under någon form av samhällslelig kontroll och därmed får den officiella prägel som en auktorisation ger. Av promemorian framgår också att alla handelskammare i Europa har någon form av auktorisation eller motsvarande och att detta är vanligt förekommande även i andra länder. Enligt NO:s uppfattning finns det inget skäl till att Sverige skulle avvika från det internationella mönstret på detta område. NO anser således att en fortsatt statlig auktorisation av handelskammare kan försvaras.

Länsstyrelsen i Stockholms län noterar att man enligt det nya förslaget i fortsättningen skiljer på auktorisationen samt ändring och fastställande av stadgarna. Regeringen skall fortfarande pröva frågan om auktorisation, varvid stadgarna anses fastställda genom denna, medan frågan om ändring

samt fastställande av stadgar föreslås att utan någon begränsning prövas av tillsynsmyndighet. Möjlighet skall finnas att till regeringen överklaga beslut om avslag. Denna ordning synes enligt länsstyrelsens mening lämplig.

Svenska handelskammarförbundet anser det vara en lämplig ordning att regeringen auktoriserar handelskamrarna men att ärendena bereds inom kommerskollegium, som även står för den löpande tillsynen.

NO påpekar att det i förslaget 6 § sägs, att handelskammaren skall ha ett lämpligt verksamhetsområde och att området inte till någon del får sammanfalla med annan auktoriserad handelskammares verksamhetsområde. NO menar, att ordet verksamhetsområde i lagtexten torde avse det geografiska distrikt som utgör upptagningsområde för medlemskap i handelskammaren och inte verksamhetsområde i betydelsen arbetsfält. NO anser att en klarare utformning av lagtexten på denna punkt är önskvärd.

4. Tillsyn m. m.

Länsstyrelsen i Stockholms län påpekar att det i handelskammarkungörelsen saknas egentliga bestämmelser om tillsyn. Regeringen föreslår nu att auktoriserad handelskammare skall stå under tillsyn av myndighet som regeringen bestämmer för att möjliggöra en etablerad ordning för tillsyn och kontroll av den auktoriserade verksamheten. Tillsynsmyndighet föreslås vara kommerskollegium. Länsstyrelsen delar den uppfattning som framförs i promemorian att systemet med auktorisation förutsätter en kontroll och tillsyn av den auktoriserade verksamheten. Likaså delar länsstyrelsen uppfattningen att kommerskollegium är lämplig tillsynsmyndighet.

Förslaget om sanningförsäkran vid ansökan om certifikat som är avsett för svensk eller utländsk myndighet förordas också av länsstyrelsen, då detta ger möjlighet till straffansvar om felaktiga uppgifter lämnas.

I lagförslaget ges i 16 § ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter. Stadgandet innehåller vidare en möjlighet att därvid föreskriva avgift för ansökningar. Svenska Handelskammarförbundet framhåller att de svenska handelskamrarna enligt nuvarande ordning efter gemensamma överläggningar fastställer de avgifter som skall tas ut för de olika typer av tjänster som handelskamrarna utför. Därvid beaktas handelskamrarnas kostnader för verksamheten och andra relevanta fakta. Handelskammarförbundet förutsätter att handelskamrarna även i fortsättningen kommer att gemensamt fastställa de avgifter som skall utgå för de olika typer av tjänster som handelskamrarna utför och att formuleringen i 16 § inte innebär ett hinder för en sådan ordning.

5. Intygs- och certifieringsverksamhet

RRV anser att den otillfredsställande regleringen i handelskammarkungörelsen av handelskamrarnas intygs- och certifieringsverksamhet är ett av de skäl som motiverar en ny författning om auktorisation av handelskamrar. Länsstyrelsen i Stockholms län finner det riktigt att man i den nya

regleringen tar med ett bemyndigande att på begäran av enskild utfärda dokument för handelsändamål som erfordras när verksamheten innefattar myndighetsutövning. Det är även riktigt, menar länsstyrelsen, när det gäller handlingar som skall utformas för att företes inför andra länders myndigheter och ligga till grund för deras handläggning.

NO:s uppfattning är att det särskilt med hänsyn till användbarheten i internationella sammanhang av olika typer av intyg från handelskammare är av värde att deras verksamhet står under någon form av samhällelig kontroll.

6. Övrigt

Svenska Handelskammarförbundet och länsstyrelsen i Malmöhus län för fram frågan om ett eventuellt skydd av handelskammarnamnet. Förbundet poängterar att förslaget inte innehåller bestämmelser om vilka organisationer som har rätt att använda namnet "handelskammare" i sin firma utan att vara auktoriserade. Idag används namnet i Sverige – förutom av de tolv auktoriserade handelskamrarna – av ett antal s.k. bilaterala handelskamrar.

Svenska handelskammarförbundet anser att det vore värdefullt om i lagen, liksom i den finska handelskammarförordningen, infördes bestämmelser om vilka organisationer som kan använda sig av ordet "handelskammare" i sin firma. Förslagsvis tas i lagen in en bestämmelse som reglerar vilka organisationer – utöver de auktoriserade handelskamrarna – som kan utnyttja handelskammarnamnet. Lämpligt är att kommerskollegium efter hörande av förbundet kan ge tillstånd till annan organisation än auktoriserad handelskammare att använda ordet "handelskammare" i sin firma. Denna möjlighet bör vara begränsad till den typ av bilaterala handelskamrar som idag utnyttjar namnet. Ett villkor bör därvid vara att de är uppbyggda på ungefär samma sätt som de auktoriserade handelskamrarna, dvs. bygger på öppet medlemskap för alla typer av företag, lika rösträtt, etc. De organisationer som idag har "handelskammare" i sin firma bör utan ytterligare tillstånd ges möjlighet att fortsätta använda namnen, menar förbundet.

En kontrollerad användning av handelskammarnamnet kommer, enligt handelskammarförbundet även att få en positiv effekt utanför landets gränser. Intyg och certifikat utfärdade i Sverige måste för att vara gällande vara utfärdade av auktoriserad handelskammare. Intyg utfärdade av eventuellt förekommande andra handelskamrar i Sverige blir därigenom automatiskt ogiltiga.

Länsstyrelsen i Malmöhus län förespråkar en liknande lösning för skydd av beteckningen handelskammare.

Förslag till lag om auktorisation av handelskamrar, m. m.

Härigenom föreskrivs följande

Inledande bestämmelser

1 § En handelskammare kan få auktorisation genom beslut av regeringen enligt denna lag.

2 § Med handelskammare avses i denna lag ett organ för en förening av näringsidkare (handelskammarförening) som har till ändamål att genom kammaren inom en särskild del av landet främja handeln, industrin och det övriga näringslivet samt företräda dess gemensamma intressen i förhållande till det allmänna.

Förutsättningar för auktorisation

3 § Efter ansökan av handelskammarföreningen skall handelskammaren auktoriseras, om föreningen är lämplig för sitt ändamål och villkoren i 4–7 §§ är uppfyllda.

4 § De stadgar som gäller för handelskammarföreningen och handelskammaren skall vara fastställda enligt 12 §.

5 § En handelskammare skall bestå av lägst sexton ledamöter. Varje ledamot skall ha lika rösträtt i kammaren.

6 § En handelskammarförening skall ha ett lämpligt geografiskt verksamhetsområde. Området får inte till någon del sammanfalla med verksamhetsområdet för någon annan förening med en auktoriserad handelskammare.

7 § Varje näringsidkare inom handelskammarföreningens verksamhetsområde skall få vara medlem i handelskammarföreningen. Detta gäller dock inte för den som i sin näringsutövning har visat sig uppenbart olämplig.

Upphävande av auktorisation

8 § Om en auktoriserad handelskammare inte längre uppfyller vad som krävs för auktorisation, får regeringen upphäva auktorisationen.

Tillsynsmyndighet

9 § En handelskammarförening med en auktoriserad handelskammare står under tillsyn av den myndighet som regeringen bestämmer.

10 § En handelskammarförening med en auktoriserad handelskammare skall årligen före utgången av maj lämna en berättelse över föregående års verksamhet till tillsynsmyndigheten.

11 § En handelskammarförening med en auktoriserad handelskammare skall på begäran lämna tillsynsmyndigheten de uppgifter som behövs för tillsynen.

12 § Om en handelskammare auktoriseras, skall de stadgar som gäller för handelskammarföreningen och handelskammaren därigenom anses vara fastställda.

Frågor om fastställelse av stadgeändringar prövas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer.

Vissa certifikat för handelsändamål

13 § En auktoriserad handelskammare får på begäran av enskilda utfärda sådana certifikat och andra dokument för handelsändamål, som kan behövas på grund av internationella överenskommelser eller med hänsyn till andra länders föreskrifter om in- eller utförsel av varor, om regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer föreskriver det.

14 § Den som ansöker om en sådan handling som anges i 13 § skall skriftligen och på heder och samvete lämna handelskammaren nödvändiga uppgifter, om handlingen är avsedd att visas upp inför svensk eller utländsk myndighet för att styrka förhållanden som uppgetts av sökanden.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.
  2. Genom denna lag upphävs kungörelsen (1916:599) angående auktoriserade handelskamrar.
  3. Handelskammare som meddelats auktorisation enligt äldre föreskrifter skall anses som auktoriserad enligt denna lag.

Lagrådet

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1990-03-22

Närvarande: f. d. regeringsrådet Stig Nordlund, justitierådet Fredrik Sterzel, regeringsrådet Björn Sjöberg.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 15 februari 1990 har regeringen på hemställan av statsrådet Anita Gradin beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om auktorisation av handelskamrar, m. m.

Förslaget har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Sten Påls-son.

Förslaget föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

Lagförslaget motiveras väsentligen av att den nu gällande handelskamrarkungörelsen är föråldrad tekniskt sett och att särskilt handelskamrarnas intygs- och certifieringsverksamhet är otillfredsställande reglerad. I viss utsträckning innefattar denna verksamhet myndighetsutövning och kräver då stöd av lag enligt 11 kap. 6 § regeringsformen. Remissen syftar inte till några större ändringar i sak av vad som nu gäller.

Handelskamrarna är enskilda inrättningar, som bl. a. skall ta till vara näringslivets intressen gentemot det allmänna. Deras ändamål är också enligt lagförslaget att främja handeln, industrin och det övriga näringslivet samt företräda dess intressen i förhållande till det allmänna. Med hänsyn härtill har enligt lagrådets mening statens tillsyn över handelskamrarnas verksamhet fått en alltför framträdande plats. Från principiell synpunkt synes det riktigtast att begränsa denna tillsyn till den förut berörda, särskilda intygs- och certifieringsverksamheten samt att därutöver endast behålla den skyldighet för handelskamrarna att ge in årsberättelser samt den möjlighet för regeringen att återkalla auktorisation som redan föreligger.

Om lagrådets här angivna förslag följs, blir det naturligtast att i lagtexten efter avsnittet om förutsättningar för auktorisation ta in bestämmelsen om fastställande av stadgar som 8 §, därefter ett avsnitt om certifieringsverksamheten, vilket förutom förslaget båda paragrafer bör innehålla en paragraf om tillsyn, 9 – 11 §§, samt avslutningsvis två bestämmelser om årsberättelse resp. återkallelse av auktorisation, 12 – 13 §§. Lagrådet har utarbetat ett lagförslag med denna disposition, *bilaga*. Lagrådets yttrande följer dispositionen i förslaget.

2 §

Konstruktionen med både handelskammarföreningar och handelskamrar ger upphov till vissa frågetecken. Skäl hade i och för sig kunnat anföras, för att, då nu en ny lag stiftas, bättre klargöra handelskammarens ställning till handelskammarföreningen. Mot den inledningsvis angivna bakgrunden avstår emellertid lagrådet från att ta upp denna fråga. Konstruktionen finns i dag och fungerar i praktiken; det har också upplysts vid föredragningen att normalstadgar kan förutses bli utarbetade. Om en precisering av handelskamrarnas rättsliga ställning sålunda lämnas åt sidan, synes det emellertid mindre tilltalande att i enlighet med lagförslaget lägga fast en föreningsrätts-

lig konstruktion genom att beteckna handelskammaren som ett organ för föreningen. Enligt lagrådets mening är det bättre – och i vart fall fullt tillräckligt – att låta lagtexten utsäga endast att en handelskammare utses av en förening som är bildad för detta ändamål, har ett visst verksamhetsområde och kallas handelskammarförening. Det är vidare mest naturligt att ange som handelskammarens uppgifter, inte som föreningens, att främja näringslivet och företräda dess intressen etc.

Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse:

”2 § Handelskammaren utses av en härför bildad förening av näringsidkare inom ett visst geografiskt verksamhetsområde (handelskammarförening). Kammaren har till ändamål att inom området främja handeln, industrin och det övriga näringslivet samt företräda dess intressen i förhållande till det allmänna.”

3 §

I konsekvens med de ändringar som föreslagits i 2 § bör denna paragraf hänföra sig till handelskammarens lämplighet och inte till föreningens. Ordet ”föreningen” i bisatsen bör bytas ut mot ”den”.

4 §

Eftersom stadgar skall anses fastställda genom auktorisationen av en handelskammare och paragrafen skall ange villkor för sådan auktorisation, bör lagtexten endast utsäga att det skall finnas ändamålsenliga stadgar för handelskammarföreningen och handelskammaren.

6 §

Lagtexten skall läsas mot bakgrunden av att det i dag finns ett rikstäckande system med handelskamrar. Auktorisation av en ny handelskammare kommer därför i fråga endast i fall av uppdelning eller sammanslagning av handelskammare, dvs. det blir alltid nödvändigt att ändra verksamhetsområdet för åtminstone någon annan handelskammarförening än den som är sökande i ärendet. Lagen bör ge uttryck för detta. Givetvis bör man kunna räkna med som det normala, att enighet mellan föreningarna i fråga föreligger då regeringen fattar sitt beslut i ärendet. Det kan dock vara lämpligt att ge regeringen befogenhet att vidta erforderliga ändringar av verksamhetsområden i samband med beslut om auktorisation av en ny handelskammare.

Lagrådet föreslår att ett andra stycke fogas till 6 § med följande lydelse:

”Vid auktorisation av en handelskammare kan regeringen besluta om ändring av verksamhetsområdet för annan handelskammarförening än den sökande.”

8 §

Enligt lagrådets förslag skulle på denna plats i lagen införas rubriken ”Fastställande av stadgar” samt en motsvarighet till 12 § i remissens lagförslag.

I specialmotiveringen till 8 § nämns i remissen som en grund för upphävande av auktorisation att stadgcändring har skett utan beslut om fastställande. Enligt lagrådets mening är det bättre att föreskriva att en ändring i stadgarna kräver för sin giltighet att den fastställs. Inledningen till andra stycket i förevarande paragraf – alltså 8 § enligt lagrådets och 12 § enligt remissens förslag – föreslås ändrad i enlighet härmed.

9 §

Här skulle enligt lagrådets förslag följa en motsvarighet till remissens avsnitt om ”Vissa certifikat för handelsändamål”. I rubriken bör, av skäl som anges i det följande under 11 §, ordet certifikat bytas ut mot ordet dokument.

Förevarande paragraf skulle alltså svara mot 13 § enligt remissen. Det synes riktigast att kasta om i lagtexten så att denna kommer att slå fast regeringens rätt att bemyndiga handelskammare i stället för handelskammarens befogenhet att utfärda certifikat etc. under förutsättning av sådant bemyndigande. Paragrafen föreslås få följande lydelse:

”9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får uppdra åt auktoriserade handelskamrar att utfärda sådana certifikat och andra dokument för handelsändamål, som kan behövas på grund av internationella överenskommelser eller utländska föreskrifter om in- eller utförsel av varor.”

11 §

Som lagrådet anfört inledningsvis bör lagen av principiella skäl föreskriva om tillsyn över handelskamrarna endast då det gäller deras verksamhet med att utfärda certifikat etc. men inte i fråga om den mera allmänna verksamheten som företrädare för näringslivet. Tillsynen behöver å andra sidan inte begränsas till uteslutande sådan verksamhet som grundar sig på bemyndigande enligt 9 §. Goda skäl kan anföras, även från handelskammarnas egna synpunkter, för att låta tillsynen omfatta all likartad verksamhet med handelsdokument. Om detta förslag följs, är det naturligt att föra in en bestämmelse om tillsyn i direkt anslutning till de båda paragraferna om certifikat m. m. Den skulle kunna ges följande lydelse:

”11 § I fråga om verksamhet som avses i 9 § och annan intygsgivning för

handelsändamål står handelskammaren under tillsyn av den myndighet som regeringen bestämmer.”

Prop. 1989/90:134
Bilaga 4

Eftersom denna 11 § skulle sträcka sig till ett något vidare område än de båda föregående paragraferna, bör rubriken före 9 § jämkas på sätt som förut angetts, genom att ordet certifikat ersätts med ordet dokument.

12 §

Med lagrådets förslag skulle denna paragraf svara mot 10 § i remissens förslag. Den bör lämpligen föregås av en rubrik ”Årsberättelse”.

13 §

Denna paragraf skulle med lagrådets förslag motsvara 8 § i remissens lagförslag och föregås av samma rubrik.

Det kan med hänsyn till den ställning som Europadomstolen tagit i fall som gällt återkallelse av tillstånd anses tveksamt, om inte upphävande av auktorisation av handelskammare är en sådan fråga som enligt Europakonventionen skall kunna prövas av domstol. Eftersom det inte gärna kan tänkas, att någon annan än regeringen skall besluta om upphävande av auktorisationen, torde kravet på möjlighet till domstolsprövning få anses tillgodosett genom att regeringens beslut kan bli föremål för rättsprövning enligt lagen (1988:205) om rättsprövning av vissa förvaltningsbeslut.

Övergångsbestämmelserna

Den nuvarande handelskammarkungörelsen föreslås upphävd genom en särskild punkt 2. Motivet torde vara att kungörelsen kan anses vara åtminstone delvis riksdagsbunden. Även med beaktande härav framstår det emellertid som felaktigt att riksdagen upphäver kungörelsen. Den bör i stället formellt sättas ur kraft av regeringen i samband med promulgationen av lagen. Punkten 2 i övergångsbestämmelserna bör alltså utgå.

Inledande bestämmelser

1 § En handelskammare kan få auktorisation genom beslut av regeringen enligt denna lag.

2 § Handelskammaren utses av en härför bildad förening av näringsidkare inom ett visst geografiskt verksamhetsområde (handelskammarförening). Kammaren har till ändamål att inom området främja handeln, industrin och det övriga näringslivet samt företräda dess intressen i förhållande till det allmänna.

Förutsättningar för auktorisation

3 § Efter ansökan av handelskammarföreningen skall handelskammaren auktoriseras, om den är lämplig för sitt ändamål och villkoren i 4–7 §§ är uppfyllda.

4 § För handelskammarföreningen och handelskammaren skall finnas ändamålsenliga stadgar.

5 § Handelskammaren skall bestå av lägst sexton ledamöter. Dessa skall ha lika rösträtt.

6 § Handelskammarföreningen skall ha ett lämpligt geografiskt verksamhetsområde. Detta får inte till någon del sammanfalla med verksamhetsområdet för någon annan förening med en auktoriserad handelskammare.

Vid auktorisation av en handelskammare kan regeringen besluta om ändring av verksamhetsområdet för någon annan handelskammarförening än den sökande.

7 § Varje näringsidkare inom handelskammarföreningens verksamhetsområde, som inte i sin näringsutövning har visat sig uppenbart olämplig, skall få vara medlem i handelskammarföreningen.

Fastställande av stadgar

8 § Om en handelskammare auktoriseras, skall de stadgar som gäller för handelskammarföreningen och handelskammaren därigenom anses vara fastställda. Ändring av stadgarna kräver för sin giltighet fastställelse av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer.

Vissa dokument för handelsändamål

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får uppdraga åt auktoriserade handelskamrar att utfärda sådana certifikat och andra dokument för handelsändamål, som kan behövas på grund av internationella överenskommelser eller utländska föreskrifter om in- eller utförsel av varor.

10 § Om en sådan handling som anges i 9 § är avsedd att företas inför en svensk eller utländsk myndighet för att styrka förhållanden som uppgetts

av sökanden, skall de uppgifter som behövs för handlingens utfärdande lämnas skriftligen på heder och samvete.

11 § I fråga om verksamhet som avses i 9 § och annan intygsgivning för handelsändamål står handelskammaren under tillsyn av den myndighet som regeringen bestämmer.

Årsberättelse

12 § Handelskammaren skall årligen före utgången av maj lämna en berättelse över föregående års verksamhet till den myndighet som regeringen bestämmer.

Upphävande av auktorisation

13 § Om en auktoriserad handelskammare inte längre uppfyller förutsättningarna för auktorisation, får regeringen upphäva auktorisationen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.
  2. Handelskamrar som meddelats auktorisation enligt äldre föreskrifter skall anses som auktoriserade enligt denna lag.

Förteckning över auktoriserade handelskamrar

Prop. 1989/90: 134
Bilaga 5

Handelskammaren för Gävleborgs, Kopparbergs och Uppsala län¹
Drottninggatan 25
Box 296
801 04 GÄVLE

Handelskammaren för Örebro och Västmanlands län
Köpmangatan 5
Box 154
701 43 ÖREBRO

Handelskammaren i Jönköpings län
Elmiavägen
552 44 JÖNKÖPING

Handelskammaren i Karlstad för Värmlands län
Fredsgatan 3 B
652 25 KARLSTAD

Norrbottnens Handelskammare
Storgatan 7
951 35 LULEÅ

Stockholms Handelskammare
Västra Trädgårdsgatan 9
Box 16 050
103 22 STOCKHOLM

Sydsvenska Handelskammaren
Skeppsbron 7
211 20 MALMÖ

Västerbottnens Handelskammare
Expolaris Center
931 88 SKELLEFTEÅ

Västernorrlands och Jämtlands läns Handelskammare
Kyrkogatan 26
Box 290
851 05 SUNDSVALL

Västsvenska handelskammaren
Mässans Gata 18
Box 5 253
402 25 GÖTEBORG

¹ Enligt preliminärt föreningsbeslut skall namnet vara Mellansvenska handelskammaren för Gävleborg och Kopparbergs län.

Östsvenska Handelskammaren
Nya Rådstugugatan 3
Box 1 343
600 43 NORRKÖPING

Uppsvenska handelskammaren
Dag Hammarskjölds väg 26
Glunten
751 83 UPPSALA

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	2
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 mars 1990 ...	4
1 Inledning	4
2 Allmänna utgångspunkter	5
2.1 Bakgrund	5
2.1.1 Handelskammarväsendets utveckling fram till 1916 års handelskammarkungörelse	5
2.1.2 Tiden efter 1916 års handelskammarkungörelse	7
2.2 Nuvarande reglering	8
2.3 Handelskamrarnas nuvarande organisation och verksamhet ..	10
2.3.1 Organisation	10
2.3.2 Allmän verksamhet	10
2.3.3 Intygs- och certifieringsverksamhet	11
2.3.4 Andra uppgifter	15
2.3.5 Vissa internationella förhållanden	17
3 Överväganden	19
3.1 Behovet av en författningsreglering	19
3.2 Auktorisation	20
3.2.1 Allmänna synpunkter	20
3.2.2 Förutsättningar för auktorisation	22
3.2.3 Auktorisationsförfarandet m. m.	24
3.3 Intygs- och certifieringsverksamhet	25
3.3.1 Särskilda bemyndiganden för verksamheten m. m.	25
3.3.2 Ansvar i vissa fall för oriktiga uppgifter i ansökan om certifikat	27
3.4 Tillsyn m. m.	28
3.5 Överklagande av handelskammares beslut m. m.	29
3.6 Lagteknisk lösning, ikraftträdande m. m.	30
4 Lagförslag	31
5 Specialmotivering	31
6 Hemställan	36
7 Beslut	36
Bilaga 1 Promemorians lagförslag	37
Bilaga 2 Remissinstanser och sammanställning av yttrandena	39
Bilaga 3 Lagrådsremissens lagförslag	43
Bilaga 4 Lagrådet	45
Bilaga 5 Förteckning över auktoriserade handelskamrar	51

